

R O M A N

CESARE PAVESE

PLAJ

Çeviren: Ahmet Atalağ

BZ
YAYIN

CESARE PAVESE

Plaj

Çeviren: Ahmet Atalağ

Cesare Pavese

Plaj

Özgün adı: *La Spiaggia* (1941)

Çeviren: Ahmet Atalağ

İlk yayını: Ara Yayıncılık, 1990, İstanbul.

ePub düzenleme ve kapak tasarımı: BZ Yayın

ePub birinci sürüm: Haziran 2014

Cesare Pavese

(9 Eylül 1908 – 27 Ağustos 1950) İtalyan şair, romancı, çevirmen ve eleştirmen.

Cesare Pavese, ailesinin yazlarını geçirdiği Torino'nun Santa Stefano Belbo köyünde bir memur çocuğu olarak doğdu. Torino Üniversitesi'nde edebiyat okudu. İngiliz ve Amerikan edebiyatına ilgi duydu; bitirme tezini Walt Whitman şiirleri üzerine yazdı. Öğrenimini bitirdikten sonra orta öğrenimini tamamladığı eski okulu *Liceo d'Azaglio*'da edebiyat ve dil dersleri verdi. Bu dönemde İngiliz ve Amerikan yazarları ile ilgili yazıları *La Cultura* dergisinde yayınlandı. Daha sonra bir arkadaşının kurduğu Einaudi Yayınevi'nde çalışmaya başladı. 1935'te anti-faşist çalışmaları nedeniyle tutuklandı, 1936'da serbest bırakıldı. Brancalone Hapishanesi'ndeki bir yılından esinlenerek *Hapis* romanını yazdı. 1950'de *Yalnız Kadınlar Arasında* romanıyla İtalya'nın önemli edebiyat ödülllerinden Strega Ödülü'nü aldı. Edebi kariyerinin doruğunda olmasına rağmen özel hayatı karışık. Sonu olmayan aşk ilişkileri onu bunaltmıştı. Ödülü aldıktan sonra Torino'daki bir otel odasında bütün özel kâğıtlarını yok edip, 21 adet uyku hâpi alarak intihar etti.

İntiharından önceki gün, "Artık sabahı da kaplıyor acı" diye kısa bir not düştükten sonra 27 Mayıs'ta günlüğüne şunları yazmıştır:

" '48-'49'daki mutluluğumun hesabı görüldü. Bu soylu mutluluğun gerisinde şu vardı: Güçsüzlüğüm ve hiçbir şeye bağlanmayışım. Şimdi, kendime göre, girdabın içine girdim; güçsüzlüğümü seyrediyor, onu iliklerimde hissediyorum, beni ezen siyasal sorumluluğu yüklenemiyorum. Bunun tek çözümü var: İntihar. Cesare Pavese – 27 Mayıs 1950"

Ahmet Atalağ

Ahmet Kamil Atalağ, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakóltesi Klasik Filoloji (Klasik Grekçe ve Latince) bölümünden 1982 yılında mezun oldu. Yurtdışında master çalışmalarını tamamladıktan sonra Türkiye ye dönerek İngilizce-İtalyanca yeminli serbest tercüman olarak çalışmaya başladı. Birçok firmaya tercümanlık hizmeti vermenin yanı sıra Henry Miller ve Cesare Pavese'den kitap çevirileri bulunmaktadır.

Cesare Pavese

Plaj

Dostum Doro'yla evinde konuğu olmam konusunda uzunca bir süre önce sözleşmiştik. Doro'yu çok severdim ve evlenerek Cenova'da yerleşmek üzere yola çıktığında neredeyse cinnet geçirecektim. Evlilik törenine katılmayı reddettiğimi belirten mektubuma karşılık aldığım cevapta, fazla abartmadan, yürekli bir biçimde "Eğer para insanı karısının sevdiği bir şehirde yerleşmeye zorunlu kılmazsa, neye zorunlu kılabilir peki?" diyordu. Bu yazışmanın üzerinden bir süne geçtikten sonra güneşli ve güzel bir günde Cenova'ya uğrayıp kapılarımı çalmış ve Doro ile barışmıştım. Karısı oldukça sempatikti, hoş bir tavırla kendisini Clelia diye çağırمامı belirttiği andaki hali hâlâ gözlerimin önündedir. Beni, Doro ile baş başa bırakmıştı ve bu yapması gereken en doğru davranıştı. Akşama doğru, dışarı çıkmadan önce yeniden ortalıkta görüldüğü zaman ise büyüleyici bir kadın oluvermişti. Eğer ben, ben olmasaydım yarattığı büyüye kapılarak elini öpebilirdim.

O yıl pek çok kez Cenova'ya uğradım ve kapılarını pek çok kez çaldım. Onları yalnız bulduğum anlar çok seyrekti. Doro sıkıntılı tavrına karşın, karısının çevresine oldukça iyi bir uyum sağlamıştı. Ya da doğruyu söylemek gerekirse, karısının çevresi onun iç dünyasında kabul görmüştü ve onlardan gelen her şeyi kabul etmeye hazırdı. Doro bir aldırmaçlık içindeydi, sevgisinin getirdiği bir aldırmaçlık belki. Arada bir trene atladıkları gibi yolculuğa çıkarlardı. Bu bende, aralıklı bir balayı yolculuğu izlenimi uyandırırıldı. Bu dönem sanırım yaklaşık bir yıla yakın sürmüştü. Bu gezilerde olan biteni saklamaktan ikisi de büyük bir haz duyuyor gibiydiler; büyük bir sessizlikti hüküm süren. Bense Doro ile olan eski dostluğumdan dolayı işlerin yolunda gitmesinden mutluluk duyuyor, aynı zamanda kendimi kıskançlıktan da kurtaramıyordum. Doro kendilerine büyük bir sessizlik getiren, onları suskunlaştıran bu mutluluğa kendini kaptırıp gitmişti. Onu hemen hemen daima Clelia'yı amaçlamış bir halde bulmaktan biraz canım sıkılsa da, içinde bulunduğu yeni yaşamın ve yaşantıların tadını çıkarması gerektiğine inanıyordum. Oysa aramızdaki duvarlar biraz çatlayıp, karşılıklı güven duygusu biraz boy gösterdiği zaman. Doro'nun bizi yalnız bıraktığı bir günde şu sözleri söyleyen Clelia idi: "Evet, Doro tabii ki halinden memnun."

O anda yüzünde beliren imalı ve bastırılmaz gülüşü unutamam.

Riviera'da küçük bir villaları vardı ve tatillerinin çoğunu orada geçirmeyi alışkanlık haline getirmişlerdi. Bu beni davet ettikleri villaydı. Gitmeye söz verdiğim ilk yaz işim beni Riviera'dan uzaklara sürüklemişti.

Beni bir an *yalnız* bırakmadan, nefes almama bile izin vermeden işlerinden konuştu

durdu. Zaten işleri için gelmişti... Arada bir, bir zamanlar ikimizi de ilgilendiren konulardan söz açmayı unutmadı tabii... Ama en çok dikkatimi çeken, eskiye göre daha fazla ve mantık örgüsüne aldırmaksızın konuşmasıydı. Birbirlerini izleyen konular arasında, tatilimi villalarında geçirme teklifini yineledi. Bir pansiyonda kalarak kendi hesabımı ödemek ve gerçekten de istek duyduğumuz anda buluşmak koşuluyla teklifini kabul ettim. Doro gülererek, "tamam anlaşıldı" dedi. "Sen nasıl İstersen öyle olsun. Tabii ki seni yiyip sindirmek istemiyoruz."

Bu konuşmanın ardından geçen hemen hemen bir yıl boyunca Doro'dan ses seda çıkmadı. Deniz mevsimi de iyice yaklaşıyordu. Şansımdan o sıralar hiçbir bağımlılığım yoktu, tam anlamıyla bir hedefsizlik içindeydim. Oturup bir engelleri olup olmadığını soran bir mektup yazdım. Ama mektubuma karşılık Doro'dan aldığım telgrafta şunlar yazılıydı: "Bir yere kıpırdama, ben oraya geliyorum!"

Yazın başlangıcında kapımı vurduğu zaman tam anlamıyla bronzlaşmıştı, neredeyse tanıyamayacaktım. İçimdeki huzursuzluk bir anda kızgınlığa dönüşüvermişti.

"Bu yaptığının hiçbir açıklaması yok" diye çıkmıştı. Sadece gülmüştü. Clelia ile arasının açık olup olmadığını sorduğumda ise sadece "şüphesiz ki hayır" diye yanıtlamıştı.

Ardından da "Yapacak işlerim var, bana eşlik eder misin?" demişti. Sabah saatlerini - politik konular da dâhil- konuşarak, ama durmaksızın konuşarak tüketmiştik. Doro, garip, olağandışı konuşmalar yapıyordu ve birçok kez sesini o kadar çok yükseltmemesi için ikaz etmek zorunda kalmıştım. Üstelik saldırgan ve alaycı bir tavrı vardı. Onu uzunca bir süreden beri bu halde görmemiştim. Arada, çeşitli olaylardan söz açarak konuyu Clelia'ya getirmek istedimse de yüzüne yayılan bir gülümseme ile "İzin ver de şu anın tadını çıkarayım, en iyisi boş ver gitsin" diye solumuştü. Daha sonra sessizlik içinde bir süre yürümüştük, karnım da yavaş yavaş acıkmaya başlamıştı. Bir şeyler yemek isteyip istemediğini sordum.

"Bir yere otursak iyi olur," dedi. "Yapacak bir işin var mıydı?"

"İşim size gelmek için yola çıkmaktı."

"Öyleyse bana eşlik edebilirsin."

Ve önce o oturmuştu. Bronzlaşmış teniyle karşıtlık oluşturan beyaz göz akları yuvalarında fıldır fıldır dönüyordu. Gözleri bir köpeğin gözleri kadar huzursuzdu. İşte o

an tam karşımdaydı, yüzündeki alaycı ifadenin büyük çapta dişleri ile yüzünün arasındaki renk karşıtlığından doğduğunu fark etmişim. Yine bana fırsat vermeksizin hemen konuşmaya başlamıştı.

“Ne zamandan beri görüşmüyoruz?”

Konuşarak nerelere kadar varacağını merak ediyordum. Üstelik canım da bayağı sıkılmıştı. Pipomu yakıp ona var oluşumu, en azından gevezelikle tükettiği zamanın aynı zamanda benim de zamanım olduğunu anımsatmaktan başka çıkar yol yoktu. Bunun üzerine Doro da cebinden yaldızlı sigaralarını çıkararak bir tane yakmış ve duman bulutunu bana doğru üflemişti.

Suskunluğumu koruyordum, daha doğrusu bir şeyler beklemekteydim. Ancak karanlığa doğru kalkmak aklına gelmişti, tam öğlen vakti yemeğe koyulmuş ve baştan aşağı tere batmıştık. Yeniden dolaşmaya koyulduğumuzda birçok dükkâna girip çıktığından, bende alışveriş yapmak isteyen birinin izlenimini uyandırıyordu.

Akşama doğru tepelere giden yola saparak, bir zamanlar yaptığımız yürüyüşü tekrarlamıştık. Yürüyüşümüz randevuevi ile restoranın arasında yer alan, öğrencilik yıllarımızda bize günahın erişilmez dorukları olarak görünen küçük bir salonda son bulmuştu. Oradan çıktığımızda yazın o saf ve bozulmamış ay ışığıyla kucaklanmış bir halde yürüyüşümüze devam etmiştik. Ay bizi günün hararetinden arındırmaktaydı.

“Akrabaların hâlâ memleketteler mi?” diye sordum.

“Evet, ama onlarla çok seyrek buluşuyorum, yalnız kalmak hoşuma gidiyor.”

İşte bu sözler Doro'nun kendi kendisiyle övündüğünü gösteriyordu, o anda onunla barışmaya karar vermişim. Yavaşça, “Affedersin” demişim. Teklifin hâlâ geçerli mi? Tatilimi deniz kıyısında geçirmek istiyorum, size gelebilir miyim?”

“Ne zaman istersen, ama önce bana eşlik et, doğduğum topraklara doğru şöyle bir uzanmak istiyorum.”

Yemek yerken bunu konuşuyorduk. Masamıza servis yapan, patronun soğuk, kasvetli ve makyajı yüzünden dökülen kızıydı, belki de geçmişte bizi etkileyen, yüreğimizi ağzımıza getirenlerden biriydi. Oysa baktım da Doro ne onunla, ne kuytu köşelere sinmiş çiftlerle, ne de arada bir servis yapan daha genç kız kardeşlerle ilgileniyordu.

Doro içtikçe içmekteydi -buna lafım yoktu- ve içerken ortaya koyduğu o haz dolu,

ağzının tadını bilen bir adam görüntüsüyle beni de içmeye teşvik ediyordu. Doğduğu ve büyüdüğü tepelerden nasıl da coşkuyla söz ettiğini, sanırım anlatmama gerek yok.

Bana söylediğine göre bunu uzun zamandan beri düşünüyordu: Ne zaman olabilir? Aradan üç yıl geçmişti ve doğduğu tepelere ayak basmamıştı, bundan dolayı oralara gitmek için tutku doluydu.

Bense sadece dinliyordum. Bu ateşli konuşma benim de kanımı tutuşturmuştu. Doro evlenmeden yıllar önce de bütün o bölgeyi sırtımızda torbalarımızla, yayan arşınlamıştık. Kaygısız, her şeyi kabullenmeye ve göğüslemeye hazır dolaşıp durmuştuk. Nerede akşam orada sabah, diyerek çiftliklerin avlularında, sundurma altlarında, bazen ırmak boylarında, bazen da samanlıklarda uyumuştuk. Düşünmekten utandığım -veya beni şüpheyle, neredeyse bir inançsızlıkla tüketen- konuşmalarımız vardı. Ardından, bir dostun birinci çoğul şahısla konuştuğu, bizim de kulak verip dinlediğimiz ve bir başkasıyla paylaşılan o ortaklaşa yaşamın bugün bile, bekâr olmama karşın bazı evli çiftlerin başarabildiğine inandığım o değişik yaşam türü gelmişti.

Art niyetsiz bir biçimde, "Bu geziyi neden Clelia ile birlikte yapmıyorsun?" diye sorunca, Doro, "Clelia'nın böyle bir geziye katılmak için isteği yok" diye kekelemişti. Kararlıydı.

"Bu geziyi seninle birlikte yapmak istiyorum?"

Bu cümleyi üzerine basa basa, hem kaşlarını çatarak, hem de gülümseyerek söylemişti, sanki ateşli bir tartışmanın ortasındaydı.

"Yani kısacası yeniden gençliğe dönüyoruz" diye mırıldanmıştım, ama Doro bunu duymamıştı sanırım. O gece bir soruyu bilincimde açıklığa kavuşturamamıştım: "Yoksa Clelia alıp başını gitmiş miydi?" Doro'nun davranışlarındaki bir şeylerden bunun böyle olmadığı duygusu vardı içimde. Ama Doro böylesine bir inatla direnirken Clelia ile ilgili konulara dönmeye onu nasıl razı edebilirdim, doğrusu bilmiyordum. O gece benim yattığım yerde uyumasını teklif etmiştim, -oldukça huzursuz bir biçimde uyuduğundan emindim- o uyurken geziye çıkmak gibi masum bir düşünceyi bana açmak için geceye kadar beklemesinin nedenini düşünüyordum. Clelia ile bozuşmuş olabileceği için beni sakın, sığınacak bir liman olarak kullanmak isteyebileceği düşüncesi içimi kemiriyordu. Daha önce de söylediğim gibi Doro konusunda daima kıskançtım.

Ertesi gün trene atladığımız gibi yola düştük. Güzel bir gündü ve ortalığı henüz sıcak basıp kavurmadan Doro'nun doğup büyüdüğü yere vardık.

Uçsuz bucaksızmış gibi görünen bu topraklarda küçük ağaçların ardında Doro'nun tepeleri yükseliyordu. Karanlık, ormanlık, sabah gölgeleriyle çiftlik evlerini kucaklayan tepeler. Doro geziye başladığımız andan itibaren çok sakin görünmesine karşın, ben en ufak bir ayrıntıyı bile gözden kaçırmamaya kararlıydım. Yola çıkmadan önce yapacağımız gezinin en fazla üç gün süreceğini öğrenmeyi başarmıştım. Bundan dolayı yanıma ağır valizler almaktan kurtulmuştum.

Trenden etrafa bakınarak inmiştik, her şeyi teker teker hatırlayan Doro, istasyonun pansiyonuna doğru yollanmıştı. Bense ıssız bir meydanda beklemeyi tercih etmiştim. Meydan öylesine sakindi ki, vaktin öğlen olmasını umut ederek saatime bakmıştım, oysa saat daha dokuz bile değildi, böylece arnavutkaldırımlarını ve basık evleri seyrederek, balkonlarında açmış çiçeklerde düşüncelere dalarak zaman öldürmeye çalışıyordum. Gezimiz boyunca eski ve her türden çiçekle doldurulup dekore edilmiş bir odada geçirdiğimiz geceyi unutamam. Ertesi sabah yatakları toplamaktan ve avlu kapısını kapatmaktan başka bir gürültü yapmadan çıkıp gitmiştik. Evi çevreleyen bahçede dolaşacak zaman bulamadan ayrılmak zorunda kalmam beni oldukça rahatsız etmişti. Doro'nun doğduğu evde annesi ve babası bütün ömürlerini geçirmişler ve yine bu evde ölmüşlerdi, o da evlendikten sonra evi satmıştı. Bahçe kapısının önünde Doro'nun yüzünün ne hal alacağını merak ediyordum. Oysa pansiyondan çıktığımızda öylesine yürümeye başlamıştık. Doro evle hiçbir ilgisi olmayan yerlere doğru yönelmişti. Demiryolunu geçmiş nehir boyunca yürüyorduk. Yürüyüşümüz sanki şehirde oturacak bir bar arayanların veya kırdaki gölgelik bir yer bulmaya çalışanların yürüyüşüydü. Sonunda da dayanamayıp "Senin eve gideceğimizi sanıyordum" diye mırıldanmıştım. "Özellikle bunun için gelmedik mi?"

Doro olduğu yerde durmuş ve beni tepeden tırnağa süzmüştü.

"Sen ne sanıyorsun? Köklerime dönmekle elime ne geçecek? Onlar nasıl olsa kanıma işlemişler, kimse benden söküp atamaz. Ben burada memleketimin şarabından biraz içmek ve tanıdıklarımla şarkı söyleyebilmek için dolanıyorum. Gönlümü eğlendiriyorum yani ve bu bana yeter."

O an yüzüne, bunlar gerçek değil, diye haykırmak istiyordum, ama nedense susmayı tercih etmiştim. Yerde duran bir taşa hırsıyla bir tekme atmış ve pipomu çıkarmıştım. Sıkılmış dişlerimin arasından "Bilirsin ben şarkı söylemeyi beceremem" dediğimde, Doro bir aldırmaçlıkla omuzlarını kaldırmıştı sadece. Tepelerden birine tırmanmış, diğerine de tırmanırken öğleni bulmuştu. Başboş bir dinginlik içinde geçmişti zaman. Doro özellikle

bir yere götürmeyen, dolambaçlı bir biçimde uzanıp giden patikaları seçmişti sanki. Güneş altında taban teptikten sonra, büyük bir susuzlukla yanıp tutuşuyorduk. Kapalı bir bahçe kapısının parmaklıkları önünde, çakılla kaplı yol üzerine çöküvermiştik. Bir süre sonra yeniden kalkarak vadiyi boydan boya geçen bir yolu tırmanmaya koyulmuştuk. Geceye doğru güneş ovanın üzerinde alçaldığında, bütün ova bir buğu, bir sisle kaplanmaya, akasyalar hafif bir esinti ile salınmaya başlamışlardı. İşte o anda yaşadığımı yeniden hissetmiştim. Doro bile birdenbire daha konuşkan oluvermişti. Bir zamanlar kız kardeşlerini evden kovan bir köylüden söz ediyordu. -Kız kardeşlerinin sayısı hayli kabarıktı.- Adam ardından kız kardeşlerinin sığındığı çiftliklere giderek deli taklidi yapıp barışmak için ağlanmaya ve öğlen yemeği dilenmeye alışmıştı.

“Hâlâ hayatta mıdır acaba?” diye mırıldandı Doro. Adam aşağıda görünen çiftliklerden birinde yaşarmış, bakımsız, kavruk ve az konuşan biriymiş. Ayrıca çevresindekilerin çekindikleri bir tipmiş, evlenmek de istemezmiş, çünkü anlatılanlara bakılırsa günün birinde karısını da kovmak zorunda kalabileceğinden dolayı pişmanlık duymak istemezmiş. Sonunda kız kardeşlerinden birisi gerçekten de kaçarak adamdan yakasını kurtarmış. Tabii bu olay memlekette genellikle herkesi memnun etmiş.

“Kendine özgü biriydi her halde?” dediğimde, Doro, “Ötekilerden çok farklıydı ve farklı şeyler için doğmuştu. Hiçliğe doğmuş bu, uyumsuzdu, kendilerine doyum sağlamayan bir yaşam sürdürüklerinden dolayı hayatları boyunca kurnaz ve iş bilir olmasını öğrenenlerden birisiydi,” dedi.

“Öyleyse herkes kurnaz olmayı öğrenmek zorunda!”

“Gerçekten de öyle.”

“Peki, sonradan evlendi mi?”

“Kuşkusuz ki hayır, kız kardeşlerinden en güçlü kuvvetlisini yanında alıkoydu, o da ona erkek evlatlar yapmakla kalmayıp bağlarında da çalıştı. İyi geçiniyorlardı, belki hâlâ halleri ve vakitleri iyidir.”

Doro alaya bir ifadeyle konuşuyordu, konuşurken de gözleri hep tepelerin doruklarındaydı.

“Bu öyküden hiç Clelia ya söz ettin mi?” diye sormuştum. Doro beni yanıtlamamıştı, başka bir şey düşünen insanın ifadesi vardı yüzünde.

“Clelia böyle hikâyelerden hoşlanan biri değil mi?” diye üstelemiştim.

“Ama senin ikiz kız kardeşin de değil.”

Yüzümde beliren bir gülümseme değildi. Oysa Doro istediği zaman ilk gençlik yıllarındaki gibi gülebiliyordu. Ardından birden durmuş ve şunları söylemişti: “Bir keresinde Clelia’yı da buraya getirdiğimden sana hiç söz açtım mı?” Öylece kalakalmış, cümlesinin ardından neyin geleceğini bekliyordum.

Doro yeniden konuşmaya başlamıştı: “Sana bundan söz açığımı sanıyordum. Bunu benden kendisi istemişti. Arkadaşlarla beraber buradan geçiyorduk bir keresinde, bildiğin gibi o sıralar hep geziyorduk...”

Bir bana, bir de arkamdaki tepeye bakıyordu, ardından yeniden yürümeye koyulmuştu. Bende huzursuz bir halde eşlik ediyordum.

“Hayır, bana söylediğini sanmıyorum” diye mırıldanmıştım.

“Ne zaman olmuştu bu?”

“Çok değil, üzerinden çok zaman geçmedi, geçen yıl belki.”

“Ve bunu senden kendisi istedi...”

Doro başıyla olumlamıştı.

“Fakat çok zaman kaybetmişsin” demiştim, “Onu çok önceden buraya getirmeliydin. Bu yıl onu neden deniz kıyısında bıraktın?”

Oysa Doro o çok iyi bildiğim gülüşüyle gülmeye başlamıştı bile. Gözleriyle en yüksek tepenin yamaçlarını işaret ederken soruma verdiği bir yanıt yoktu. Batmakta olan güneşin, son ışıklarını yakalayınca kadar sessizlik içinde tırmandıktan sonra, uzun uzun soluk alarak aşağıdaki ovayı seyre dalmıştık. Ovayı yer yer basan sis bulutlarının arasından gidemediğimiz, o yasaklanmış evin karaltısı hayal meyal seçilebilmekteydi

Gece bastırduğunda kaldığımız pansiyonda birbiri ardından samimi yüzler boy göstermeye başlamıştı: Doro’nun arkadaşları. Salonda bir bilardo vardı ve oyuna dalmış gitmiş olanların sesleri ıstaka seslerine karışıyordu. Doro’nun yaşlıları, bazı memurlar ve üstü başı kireç tozuna bulanmış bir işçi onunla yeniden buluşmalarının şerefine içmekteydiler. Ardından yeleşinde altın bir zincir olan yaşlıca birisi olduğunu söylüyordu. Doro bilardoya devam edip arkadaşlarıyla şakalaşırken, yeni gelen kahvesinin içine *grappa* karıştırdıktan sonra teklifsizce masanın üzerine doğru eğilerek

Doro'dan konuşmaya başlamıştı. Bir zamanlar Matteo adında birisi tarafından satın alınan ve içinde Doro'nun doğup büyüdüğü evin öyküsünü anlatıyordu.

Efendim, bu Matteo kaçınıcı kuşaktan Doro'nun atasıymış, bilmiyormuş; bu evi çevresindeki arazisi ile birlikte satın aldığında basit bir samanlıktan başka bir şey değilmiş. Sonra Doro'nun dedesi araziyi parsel parsel satarak spekülasyona başlamış. Araziyi sattıkça evi inşa ediyormuş ve sonunda ortada arazisi olmayan o büyük çiftlik evi boy göstermiş. Kendisi Doro'nun babasının arkadaşıymış ve ona günün birinde evlatlarının kendisini bir sokak serserisi gibi mezarlıkta terk ederek tüm evi satabileceklerini söylemiş...

İtalyancayı tatlı bir şiveyle konuşuyordu ve bilmem neden aklıma emekli bir noter olabileceği fikri gelmişti Ardından şişeler açılmıştı. Doro ıstakasına dayanmış, onunla bununla sohbet ederek ayakta içiyordu. Gecenin ilerlemiş saatlerinde, üstü kirece bulanmış Ginio adlı işçi, Doro'nun da ilk kez gördüğü kravatlı bir delikanlı ve Doro ile ikimiz kalmıştık. Pansiyondan biraz yürümek İçin dışarı çıktığımızda ay ışığı yolumuzu aydınlatmaktaydı Ay o kadar parlaktı ki, onun altında hepimiz eli yüzü kirece bulanmış işçi kadar beyazdık. Doro memleketinin şivesiyle konuşuyordu, anlayabiliyordum ama akıcı bir biçimde cevaplandıramıyordum, bu da herkesi güldürüyordu. Ay her şeyi yıkıyordu, saydam bir sisle peçelenmiş büyük tepeleri ve güne ait olan tüm anıları, hepsini siliyordu. Şarabın büyüğü ise geri kalanını hallediyordu. Kendi kendime artık Doro'nun kafasında neler olduğunu sormıyorum, yalnızca yıllar öncesinin gizemini yeniden bulmanın şaşkınlığı ve mutluluğuyla onun yanında yürüyordum.

İşçi bizi evine doğru götürüyordu. Babasını ve kadınları uyandırmamak için yavaş ve sessiz olmamızı tekrarlamaktaydı. Bizi bir saman yığınının gölgesi içinde, samanlığın önündeki harman yerinde bırakıp kaybolmuş, biraz sonra yalınayak, kollarının altında iki siyah şişe ile aptal aptal sırtarak yeniden ortaya çıkmıştı. Evin arkasındaki çimenlikten sıvıştığımızda peşimize bir de köpek takılmıştı, bir su hendeğinin kıyısında çömelip oturmuştuk. Şişeden içiyorduk. Bu kravatlı gencin hoşuna gitmemişti ama Ginio gülerek üsteliyordu: "İçmeyen boynuzludur". Böylece hepimiz içiyorduk.

Doro gırtlığını temizleyip ortaya atılmıştı: "Burada şarkı söyleyebiliriz."

Ginio şarkı söylemeye başlamıştı bile, sesi vadiyi dolduruyordu, yanımızdaki köpek de uslu durmaya pek niyetli değildi, uzaktaki köpekler de cevap vermeye başlayınca bizimki havlamaya başlamıştı. Doro gülüyordu, halinden memnun bir kahkahayla gülüyordu.

Ardından şişeden bir yudum daha çekmiş ve Ginio'nun şarkısına katılmıştı. İkili köpekleri susturmuştu. O sert aksan içindeki yumuşak, ince sözcükler ve daha bas notaların üzerindeki uzun duraklar bu şarkıdaki melankoliyi fark etmeme yetmişti. Tabii ki bu, ay ışığıyla şarabın bir cilvesi de olabilirdi.

Emin olduğum konu ise bunun bir neşe, beklenmedik bir mutluluk olduğuydu. Kolumu Doro'nun omuzuna koymuştum, soluk alıp verirken onun kıpırtısını hissediyordum, aynı zamanda beklenmedik bir biçimde kanımın yeniden ona ısınmaya başladığım da fark ediyordum. Çünkü uzun yıllar sonra beraberce geçmişe dönmüştük.

Diğeri, yani yeni yetme Biago, arada bir birkaç nota, birkaç mısra haykırıyor, sonra yeniden başını yere eğerek yarıda kalmış olan sözüne devam ediyordu. Ona Cenova'da kalmadığımı, işimin devlet kapısında olduğunu ve gençliğimde yaptığım yükseköğrenime dayandığımı açıklıyordum. O ise evlenmek istediğini, ama iyi bir evlilik yapmak için Cenova'da hem eş, hem de ekmek kapısı bulan Doro'nun şansına sahip olmak gerektiğini anlatmaktaydı.

Oysa o "ekmek kapısı" sözü beni çileden çıkarmıştı, sabrım taşmış ve sertçe söylenmişim:

"Ama siz Doro'nun eşini tanıyor musunuz? Eğer tanımıyorsanız sesinizi kesip oturun."

İnsanlara böyle davrandığım zamanlar, kendimi daima otuz yaşından fazla hissetmiştir. O gece işçi ile Doro askerlik hatıralarından konuşurlarken bir an bunu düşünmüştüm.

Şişe dönerek yine bana gelmişti, beyazlı Ginio, bana uzatmadan önce avuç içiyle şişenin ağzını silmişti, uzun bir yudum çekmiştim, şarkının içinde boğamadığım duyguları şarabın içinde boğmak istiyordum.

"Evet efendim... Affınıza sığınarak..." demişti Ginio şişeyi alırken, "ama gelecek yıl buraya gelecek olursanız beni dünya evine girmiş bulacaksınız ve şişeleri evde açacağız."

Doro hemen atılmıştı:

"Seni daima babanın yönetmesine nasıl izin vereceksin?"

"Ben izin vermiyorum ki, komutları veren o."

"Otuz yıldan beri seni o kumanda ediyor, ensende boza pişirmekten yorulmadı mı?"

Kravatlı delikanlı ise sınırlı bir biçimde gülümseyerek mırıldanmıştı: “Böylesi kolayına geliyor...”

‘Ya Orsolina hakkında ne diyor? Evlenmene izin verecek mi?’

“Bilinmez” diye mırıldanan Ginio ayaklarını hendekten çıkarmış ve çimenlerin üzerine bir yılan balığı gibi uzanmıştı. “Eğer bana izin vermezse, buna da peki...”

İki adım uzağımızda mırıldanıyordu. Bir fırıncı çırağı gibi bembeyaz olan adamcağız çimenler üzerinde taklalar atıyor ve Doro’ya “sen” diye samimi bir biçimde hitap ediyordu. Ne zaman parıldayan ayı görsem aklıma geleceğini biliyordum.

Ona anlattığım zaman Clelia’nın attığı kahkahalar doğrusu görülecek şeydi. Güzelliğini tam anlamıyla dışlaştıran bir tavırla şöyle demişti: “Ne delikanlıdır şu bizim Doro, hiç değişmeyecek.”

Oysa Clelia’ya sonradan neler olduğunu söylememiştim. Ginio ve Doro başka bir şarkıya başlamışlardı. Bu kez dördümüz birden uluyorduk. Çiftlik tarafından gelen ve susmamızı söyleyen bir ses üzerine, şarkı söylemeyi kesmiştik. Sürmekte olan sessizlik içinde Biago aniden, büyük bir küstahlıkla, sanki tahrik etmek istercesine çığlık çığlığa şarkıya yeniden başlamıştı. Doro da onu izlemişti, işte o an Ginio ayağa fırlamış ve “Beni tanıdı, bu bağırın babam” diye kekelemişti.

Fakat inadına Biago anlamak istemiyordu, bunun üzerine Doro ve Ginio’nun üzerine çökerek ağzını kapatmaları zorunlu olmuştu. Artık çimenler üzerinde yuvarlanarak çiftlikten uzaklara kaçıyorlardık, işte tam o anda Doro parlak bir fikir bulmuşçasına haykırmıştı: “Murette’nin kızları. Burada şarkı söylememiz olanaksız. Oysa bir seferinde onlar bir ağızdan şarkı söylüyorlardı. Haydi, Rosa’ya gidelim!”

Kuşkusuz oraya gitmişliği vardı, fakat kravatlı delikanlı o an kolumu yakalamış ve korku içinde, soluk soluğa sanki büyük bir sırrı açıklıyordu: “Vah başımıza gelenler! Orada geceleri bir bekçi var!” O an ne yapacağımı bilemiyordum, fakat Doro’ya yetişerek kolundan sımsıkı tutmuş, “Şarap ile kadınları birbirine karıştırma Doro” diye ateşli bir biçimde haykırmıştım, “Bizim beyefendi olduğumuzu hatırla!”

Oysa Ginio sonuna dek kararlıydı. Bu üç kız kardeş şişmanlayarak yağ tulumuna dönmüşlerdi ve zaten oraya bu iş için gitmiyorduk... Sadece bir kez şarkı söyleyebilmekten amaç, hem şişmanlasalar bile bunun ne anlamı olabilirdi? “Bir kadın balık etinde olmalı” diye mırıldanırken kendi kendisiyle bir hesaplaşma içindeydi sanırım. Sonra cesaretini

toplayıp Doru'ya dönmüştü" Göreceksin Rosa seni hatırlayacak."

Bu konuşmaların ardından ay ışığı altında yola koyulmuştuk. Hepimiz garip bir biçimde kararsız olan Doru'ya ateş püskürüyorduk. Sonunda Rosa kazanmıştı.

Çünkü delikanlı kızgınlıkla Ginio'ya, "Seni kucaklarını açarak karşılayacaklarını mı sanıyorsun?" demişti, "Üstün başın kireç tozuna batmış, leş gibi bir haldeyken..." Lafını bitirir bitirmez de suratında Doru'nun tokadı patlamıştı. Biago birkaç adım geriye sendelemiş ve yere tükürmüştü. Hemen ardından sanki büyü yapılmışçasına ay tutulmuş ve bu olağanüstü anda ayın sessizliği içinde lanet okuyan bir hırıltı duyulmuştu:

"Teşekkürler mühendis bey, bunu Ginio'nun babasına söyleyeceğim."

Doru ve Ginio çoktan yürümeye koyulmuşlardı, tabii ben de onlarla birlikte. Hiçbir şey söyleyecek halde değildim, çünkü ben de çekimserdim. O anda bir acı duyuyorsam, bu üstü başı kir içindeki işçinin Doru ile paylaştıkları anılarının yoğunluğundan dolayı ikinci plana itilmiş olmamandı. Öyle ki, kasabaya doğru yürürken ikisi de bu ortaklaşa anıları çok canlı, en ayrıntılı biçimde birbirlerine hatırlatmaktan ve hatırlamaktan geri durmuyorlardı. Gelişigüzel konuşuyorlardı ve bu yayvan yuvarlak lehçe Doru'ya içinde yaşamının yoğrulduğu, içine şarap, ten ve neşenin katıldığı pizzadan yeniden bir tat almasına yetiyordu. Kendimi davetsiz bir misafir, uyumsuz bir yabancı gibi hissediyordum. Doru'nun kolundan tutarak ileri doğru atılmak istemiştım, boğazımdan bir hırıltı yükseliyordu. Sonunda şarap tüm bedenimi ve tüm varlığımı kaplamıştı.

O pencerelerin altında yaptığımız tam bir delilikti.

Küçük meydanın herhangi bir köşesinde Biago'nun pusuda beklediğinin farkındaydım. Bunu Doru'ya söylediğimde aldırmıyordu bile. Herkesten önce Ginio o aptalca sırtışıyla kurt yeniği kepenkleri tıklatmıştı. Ay yine parıldıyordu. Bir fısıltı halinde konuşuyorduk ve arzuluyduk, bu bizi eğlendiriyordu.

Oysa kimse cevap vermiyordu ve kepenkler kapalıydı. Ardından Doru öksürmeye başlamıştı ve Ginio yukarıdaki pencerelere fırlatmak için yerden taş topluyordu. Böylece tartışmaya başlamıştık, çünkü ben taşların camları kırmasından çekiniyordum. Sonunda her şeyi göze alan Doru korkunç bir haykırıyla ortaya atılmıştı. Bu hayvansı bir hırıltıydı, koro halinde şarkı söyleyen taşralı ayyaşların çatlak nağrasıydı. Birdenbire ayın sessizliği paramparça olmuştu. Uzaklardaki çiftliklerden havlayan köpekler bu sese yanıt veriyorlardı. Kapıları gürültüyle vuruyorlar, kepenkleri sallayarak gıcırdatıyorlardı.

Ginio da bar bar bağırmaya başlamıştı, daha önceden söylediği şarkıya benzer bir şeyler söylüyordu, ama Doro'nun sesi bastırıyordu, meydanın diğer tarafından birileri bir şeyler söylüyor, bazı camlarda ışıklar yanıp sönüyor, biz ise susuyorduk. Küfürlerden ve tehditlerden oluşan bir dalga henüz üzerimize gelmişti ki, işçi bir fırtına gibi eserek kapıya atılmış, yumruklamaya başlamıştı. Doro beni omuzlarımdan tutup yanımızdaki binanın gölgesine çekmişti.

Boğuk bir sesle gülererek fısıldıyordu: "Başından aşağı bir leğen su boca edip etmeyeceklerini göreceğiz... Onu bir kaz gibi ıslanmış görmek istiyorum."

Bir köpek çok yakınımızda havlıyordu, utanmaya başladığımı hissediyordum. Susmuştuk. Ginio bile susmuştu, ellerinin arasında çıplak ayağını tutmuş çakıl taşlarının üzerinde seke seke yürümekteydi Biz sustuğumuzdan dolayı tek tük pencerelerden yükselen sesler de kesilmişlerdi; pencerelerdeki ışıklar da birbiri ardına sönerken, sadece uzaktan köpek havlamaları geliyordu. Ardından yukarıdaki kepenklerden birinin gıcırtyla açıldığını duymuştuk.

Ginio gölgeye, ikimizin arasına yuvarlanmıştı, "İşte açtılar" diye inlercesine mırıldanıyordu. Onu geriye çekmiştim, çünkü ay ışığı altında un çuvalına düşmüş gibi bembeyazdı. Bu sırada Doro pervasızca üsteliyordu: "Haydi ilerle, kendini tanıt."

Karanlıktan yukarı doğru seslenmişti, ellerimin altında soğuk ve katmerli ensesini hissediyordum. "Haydi, şarkı söyleyelim Doro" diyordu. Oysa Doro aldırılmıyordu bile, köpekleri çağırmak için çalınan türden bir ıslık çalmaktaydı o an. Yukarıda İse fısıldaşmalar sürüp gidiyordu.

"Haydi, önden buyur!" diye üsteleyen Doro, "Artık kendini tanıtmanın sırası geldi" deyip Ginio'yu parlak ay ışığının altına yollamıştı. Ginio sendeleyerek ve zikzaklar çizerek ileri fırlamıştı, dirseklerini kaldırıp başını ellerinin arasına almasının nedeni, yukarıdan atılabilecek şeylere karşı kafasını koruyabilmektir. Oysa penceredekiler sessizliği sürdürmeye kararlıydılar sanki. Bu sırada Ginio'nun gevşek ayakkabı bağları bir ayağına dolandığından neredeyse düşüyordu. Tökezlemiş ve yerde oturmaya mecbur kalmıştı.

"Rosina, ah Rosina" diye ardına kadar açık bir ağızla ve boğuk bir sesle yukarıya doğru haykırıyordu.

"Biliyor musun kim var burada?"

Bu sözden sonra yukarıdan hafif ve yumuşak bir kahkaha gelmiş, hemen kayıplara karışmıştı.

Ginio ise geri dönüp yere bir yılan balığı gibi kıvrılıvermişti. Ellerini ardında kenetleyerek kuytu ve karanlık köşemizde volta atmaktaydı. Doro ayağa kalkmış Ginio'ya tekme atmaya hazırlanıyordu. Ama Ginio onun niyetini hemen anlayıvermişti. Zıplayarak doğrulmuş ve zıplamalarına devam ederken çığlık çığlığa bağırmişti:

“Burada Doro var, Doro burada, Doro, ta Cenova'dan kalkmış sizleri bulmaya gelmiş.” Tam anlamıyla delirmişti sanki.

Yukarıda ufak bir kıpırtı olmuş, pencerelerin camlarından bir ses gelmişti. Ardından birisi kapıya olanca ağırlığıyla içeriden yüklenmiş ve kapı parçalanırcasına ay ışığına açılmıştı. Ortalığı sel basmıştı sanki. Ginio ise yaptığı dansın yansında, olduğu yere çivilenmişti. Eşikte ceketsiz, gömlek kollarını sıvamış, kısa boylu ama güçlü kuvvetli bir adam görünüyordu.

İşte tam bu anda meydanın derinliklerinden cırtlak ve edepsiz bir ses yükselmişti. Baş belası Biago'nun sesiydi bu: “Marina kapıyı açma! Leş gibi sarhoşlar, hayvandan farkları yok!”

Artık pencereden çığlıklar yükseliyordu. Merdivenlerin üzerinde Ginio ve kapıda beliren adam pençelerini çoktan birbirlerine geçirmişler, hırıltılar çıkararak boğuşuyorlardı. İtişip kakışmaları ve soluk soluğa kalışları kızgın köpeklerin sokak kavgalarını andırmaktaydı. Kapıda görünen bekçi köpeğinin siyah üzerine kırmızı çizgili çorapları vardı, omuzlarımdan tutan Doro ise aniden kararını değiştirerek beni bir kenara itmiş ve hırsıyla ortaya çıkan bu yeni hasmın üzerine atılmıştı. Birkaç tekme savurmuş, dövüşenlerin çevresinde dolanarak fırsat kollamaya başlamıştı, her halinden dövüşe katılmak istediği belliydi. Sonunda Doro kördüğüm olmuş kabadayıların birbirlerinden çözülmeleri gibi kavgadan vazgeçerek pencerenin altına gitmiş ve yukarı bakarak seslenmişti:

“Sen oradaki, Marina mısın, yoksa Rosina mı?” Haykırırken bir ayağı kapı eşiğinin üzerindeydi ve üsteliyordu, “Marina mısın, yoksa Rosina mı?”

Karşılık olarak gürültüyle parçalanan bir vazunun sesi gelmişti, aşağıya atılmıştı çünkü. Doro ise geriye fırlamış ve ardında iki kadın gölgesinin kıpırdadığı pencereye gözlerini dikmişti. Pencerenin ardından dünyasından bezmiş ve kestirip atan bir ses duyulmuştu:

“Kasten yapmadık. Bir yeriniz incindi mi?” Doro yeniden yukarıya, “Konuşan kim?” diye seslenmişti.

Yumuşak ve yalvaran bir ses “Ben Marina’yım” demişti, “Bir yeriniz incindi mi?”

Böylece sindiğim gölgeden çıkmıştım, benim de söyleyeceklerim vardı. Ginio ile diğeri birbirlerinden ayrılmışlar, boşluklarını yakalamak için birbirlerinin etrafında dönüyorlardı. Arada bir birbirlerine sille tokat giriyorlar, hırıldayarak küfürleşiyorlardı. Ama bekçi bir iki sıçrayışla geriye fırlayıp kapı eşiğine varmış, kadınlarla oyalanan Doro’yu iteleyerek geriye püskürtmüştü. Yukarıda ise kadınlar avaz avaz çığlık atmaya başlamışlardı.

Böylece meydanın etrafını çevreleyen evlerin pencereleri yeniden açılmış, lanetler, küfürler, huzursuz ve kızgın sesler birbirine karışmıştı. Bekçi ise kapıyı yeniden kapatmış ve kapının arkasına keresteden payandayı çoktan geçirmişti. Üzerimize aşağılayıcı sözler bir dolu gibi dökülmekteydi ve hepsini bastıran da pencerenin ardında duran iki kadından ilkiydi.

Doro’nun isminin pencereden pencereye, ağızdan dolaştığı duyuluyordu. Bu da şarabın yarattığı sarhoşluktan tam anlamıyla kurtulmama neden olmuştu. Bu sırada Ginio yeniden kapıya doğru atılmış, bir yandan bağırırken bir yandan da yumrukluyordu. Böylece meydanı çeviren evlerin pencerelerinden elma çökelekleri, meyve, sebze, kafa göz yarmaya yarayan ne varsa bunlara şeftali çekirdekleri dâhil üzerimize bir yağmur gibi yağmaya başlamıştı. Doro, Ginio’nun koluna girmiş ve beraberce savaş meydanından çekilmeye başlamışlardı. Bunun üzerine pencerelerdeki çiğ ışıklar yeniden sönmüş, öfkeli patlamalar susmuş ve meydan yeniden önceden alıştığı sessizliğe gömülmüştü.

Clelia’yla sahil boyunda yaptığımız ilk yürüyüş sırasında Doro’nun başından geçenleri anlatabileceğim kadarıyla anlatmıştım. Yani hemen hemen hiçbir şey. Fakat olup bitenlerin garipliği, onu önce güldürüp sonra da suratını astırmaya yetmişti. “Ne bencillik” diye çıkışmıştı, “Bense burada sıkıntıdan patlıyordum. Niye beni de beraber götürmediniz?”

Yaptığımız kaçamaktan sonra, bir öğlen vakti eve döndüğümüzde Clelia şaşkınlığını belirten hiçbir davranışta bulunmamıştı. Oysa onunla görüşmeyeli iki yıldan fazla olmuştu. Villanın merdivenlerinde karşılaştığımızda ayağında kısa bir şort vardı ve rengi bronzlaşmaktan neredeyse kestane rengine dönüşmüştü. Elimi kendinden emin bir gülümsemeye sıkılmış, gözlerini kırıştırmaktaydı. Bronzlaşmış teniyle daha da belirgin

hale gelen bu gözler geçmişe kıyasla daha durgun daha deliciydiler. Hemen ertesi gün neler yapacağımızı konuşmaya başlamıştı. Beni karşılamak ve ağırlamakla geçen süreçte denize inme zamanım geçirmişti. Doro'ya renkli düşler görmesini dileyip şakalaşarak onları yalnız bıraktım. Birbirlerine anlatacakları şeyler olduğunu düşünmekteydim. O gece bir oda bulmak için çevrede dolaşmış durmuş ve sonunda soluğu villadan uzaklarda, daracık bir sokaktaki pansiyonda almıştım. Odanın penceresi olağanüstü büyüklükteki bir zeytin ağacına bakmaktaydı. Ağaç betimlenemez bir biçimde arnavutkaldırımlarını andıran yolun tam ortasından boy vermiş ve büyümüşü. Bu geceyi izleyen sayısız gecelerde yalnız başıma pansiyona dönerken ağacı olağanüstü duygular ve düşüncelerle seyre dalmıştım. Bu ağaç belki de koca bir yaz boyunca yeniden görmeye değer, daha doğrusu yeniden görmek istediğim tek şey olmuştu. Aşağıdan, yani yanından bakıldığı zaman budaklı ve çıplak, ama odadan bakıp da yüz yüze geldiğimde sağlam, sert gümüş renkli yapraklarıyla pırıl pırıldı. Bana her zaman sanki kırdaymışım, keşfedilmemiş bir doğadaymışım duygusunu verirdi, ondan gelen esintiyi sık sık koklamış ve bunun tuz kokusu olup olamayacağını sormuştum kendime. Bana her zaman garip görünen, bir sahilin en ucunda yer alan bir bölgede, yani kara ile deniz arasında sıkışmış yerde, bitkilerin ve çiçeklerin varoluşu ye içilecek suların kaynak vermesi olmuştur zaten. Odama çıkan merdiven binanın dışındaydı, taştan yapılmış dik ve köşeliydi. Kaldığım odanın altında zemin kat vardı, tıraş olurken veya yıkanırken alt kattan gelen ve uyumsuz seslerden oluşan bir velvelenin patlamasına tanık olmuştum çoğu kez. Bunlar neşeli mi, yoksa kızgın mı olduğuna karar verilemeyen kadın sesleriydiler. Merdivenleri inerken pencere kepenkleri arasından görmeye çalışmıştım ama akşamın alacakaranlığı odanın içini de karartmaktaydı. Bir seferinde pansiyondan yeterince uzaklaştığımda duyduğum ses diğerlerini bastıran, genç ve güçlü bir sestiydi, bu sesi şu anda bile betimleyebilecek bir sözcük bulamam. Bu belirsizliği kendi kendimle tartışırken neredeyse pansiyona geri dönecektim, çünkü o anda aklıma komşu olduğumuz ve böyle yerlerde komşularla hemen tanışmanın mümkün olduğu gelmişti.

O gece Clelia ile deniz kıyısında yürürken, "Doro şu anda fundalıklarda" demişti. "Denizin resmini yapıyor." Sonra yürürken aniden dönmüş ve gözlerini açmıştı. "Denizi siz de seyretmekten hoşlanırsınız?"

Böylece denizi seyre dalmıştık, ardından Clelia'ya canının neden sıkıldığını anlamadığımı söylemiştim. Clelia ise gülümseyerek şöyle demişti: "Bana ay ışığı altında bembeyaz kesilmiş, o üstü başı kirece bulanmış adamcağızı anlatmıştın hani, ne diye bağırp nağralar atıyordu? Geçen gece ben de ayı seyre dalmıştım..."

“Sanırım yüzünüzü asıp somurtarak oturuyordunuz, dört sarhoş senin yüzünü güldürmeye yetmezdi tabii.”

“Gerçekten de sarhoş muydunuz o gece?”

“Hem de küfelik sarhoştuk.”

Bunun üzerine Clelia “Delikanlılık” diye mırıldanmıştı. “Ginio ve o gece” ikimiz arasında bir işaretleşme olmuştu. Üstü başı bembeyaz olan ve yerde taklalar atan adamcağıza ilişkin imalar Clelia’nın yüzünün neşeyle aydınlanmasına yetmekteydi. Oysa ona Ginio’nun yaşlı bir dazlak olmayıp Doro’nun yaşıtı olduğunu söylediğim zaman hayret ve hayal kırıklığıyla yüzünü asmıştı. “Bunu bana neden söyledin?” diye söylenmişti, “Böylece kurduğum bütün hayalleri yıktın, bir köylü müydü?”

“Kesinlikle bilmek istiyorsan, bir duvar işçisi” demiştim. Clelia derin derin iç geçirmişti. “Sonuç olarak” demiştim, “o köyü siz de gördünüz, en azından hayal edebilirsiniz. Eğer Doro iki kapı ötede doğmuş olsaydı, siz şu anda belki de Ginio’nun karısıydınız.” Clelia “Ne büyük yanlışlık olurdu” diye gülümsemişti

O gece akşam yemeğini balkonda yemiştik, yemekten sonra Doro kendini rahat bir kanepenin kucağına bırakmıştı. Clelia ise gece için giyinmekle meşguldü, ortalıkta bir sessizlik vardı. Her ikisi de zamanından önce gevezeliğe başlayarak kafamı şişirmekle, bana erkenden kaçma fırsatı vermek istemiyorlardı.

Zaman zaman yapılan konuşmalar arasında Guido isminde bir dostlarının adı geçmekteydi. Doro’nun işten arkadaşıydı ve kırk yaşlarındaydı. Onunla Cenova’ya gittiğimde tanışmıştım, bekârdı ve Clelia’nın arkadaş grubu içinde yine karşıma çıkmıştı. Birkaç yıl önce Doro’nun tepelerine yaptıkları gezide o da onlarla birlikteymiş. O gece Clelia fazla üstelemeden belleğine bir ur gibi dadanan bu anıyı heyecanlı bir biçimde anlatmaya başlamıştı. Anlatırken dikkatimi çeken, ona sormadığım bir soruya sanki yanıt verircesine davranmasıydı. Dağa yaptıkları bilmem hangi geziden dönüyorlarmış... Direksiyonda Guido varmış ve Doro birden şöyle demiş: “Otuz yıl önce şu tepelerden hangisinde doğduğumu biliyor musunuz?” Ve bu cümlenin ardından herkes, özellikle de Clelia, Guido’nun başının etini yemeye başlamış, nedeni de o tepenin zirvesine kadar gitmek için Guido’yu ikna etmekmiş. Bu aslında bir çılgınlıkmış, çünkü onları izleyen arabayı gecikmeden dolayı uyarmak gereğini duymuşlar, oysa yol ayrımında bir saatten fazla beklemelerine karşın, diğer araba görünürlerde yokmuş, o yüzden akşam yemeğini kasabada yemenin daha doğru olacağını düşünmüşler. Tabii karanlık iyice bastırılmış,

böylece hiçbir yol İşareti olmayan karanlık ve gizemli patikalarda bir tırmanıp, bir inmişler ve Cenova'ya giden yolu bulmaları güneşin doğuşunu bulmuş. Doro yol göstermek için Guido'nun yanında oturmaktaymış ve tüm gece boyunca kimsenin gözüne uyku girmemiş. Bu deliliğin ta kendisiymiş.

Bu öyküden sonra Clelia bir an için ortalıktan kaybolmuştu. Doro'ya barışıp barışmadıklarını sormuştum. Konuşurken bir yandan da düşünüyordum, "Bu eve bir çocuk gerek" diyordum kendi kendime... Oysa bu düşünceler Doro'ya şakanın dışında açamayacağım düşüncelerdi.

Ve sorunun ardından Doro, "Kavga edenler barışır" diye yanıtlamıştı. "Şimdiye kadar hiç kavga ettiğimi gördün mü?" Başta sessizliğimi korumuş, bir şey dememiştim. Doro'yla aramızda büyük bir güven bulunmasına karşın Clelia konusunda hiçbir tartışmaya girmeyişimiz dikkat çekiciydi. Ona trene atlayıp uzaklara kaçmanın da bir kavga türü olduğunu söylemek üzereydim, O ise tereddüt ediyordu, işte o anda Clelia bana, aralık duran kapının ardından "Doro'nun keyfi yerinde mi?" diye seslenmişti.

Ben de "Yerinde" diye kekelemiştim.

"Emin misin" diyerek üstelemişti.

Saçlarını düzeltip kapıyı açmış, odanın alacakaranlık köşesinde durduğum için bir süre beni seçmeye çalışmıştı. "Sizler arkadaşsınız değil mi? Peki Doro'nun şakalaşmayı hiçbir yanıt vermeksizin kestiğinde canının sıkkın ve huzursuz olduğunu nasıl oluyor da bilmiyorsun?"

Böylece şansımı onda denemeye karar vererek sordum:

"Siz hâlâ barışmadınız mı?"

Clelia tekrar odaya girmiş ve susmuştu. Yeniden ortaya çıktığında hazırdı ve "Işıkları neden yakmıyorsun?" deyip koluma girmiş ve beraberce alacakaranlık odadan çıkmıştık. Dışarı çıkmak üzere giriş holünde dikilirken Clelia kolumu sıkarak fısıldamıştı: "Şu anda çaresizim ve sizden bir dileğim var; siz dostsunuz; istiyorum ki, sizinle daha fazla beraber olsun. Onu sevdiğinizi, onun iyiliğini istediğinizi, beraber güzel saatler geçireceğinizi biliyorum."

Kendimi tutarak ağızımdan bir şeyler kaçırmamaya çalışmıştım.

"...Hayır, hayır, aramız açık değil" diye söylenmişti Clelia. "Ne benim kötülüğümü ister,

ne de kıskanır,” “Sadece artık başka birisi oldu. Onunla barışamayız çünkü hiç kavga etmedik ki... Anlıyorsunuz değil mi? Ama bir şey söylemeyin lütfen.”

O geceyi deniz üzerindeki bir lokalde tamamlamıştık. Arabayı her zaman olduğu gibi Guido kullanıyordu. Geçtiğimiz yollar oldukça virajlıydı ve gece denize girenlerle kaynıyordu. Lokalde küçük bir orkestra vardı, birileri dans ediyordu. Ama bulunduğumuz yere asıl güzelliğini veren masalar üzerine konmuş, üstüne tül geçirilmiş lambalardan denize yansıyan ışıkların yaptıkları renk oyunlarıydı. Ortaya bitkilerin, çiçeklerin karışımından oluşan hoş bir koku yayılmıştı ve açık denizden esen meltem onları olduklarından daha gizemli kılmaktaydı. Uzaklardan sahilin ışıkları hayal meyal seçiliyordu.

Clelia’yla yalnız kalmaya çalışmış ama bunu başaramamıştım. Bazen Doro’nun, bazen Guido’nun, bazen da tanıdıklarından birinin yanında zaman öldürmekteydim. Dostları genellikle kendi kabuklarına çekilmiş, soyutlanmış, tutuk ve uzunca bir sohbe dalınacak kişiler değillerdi. Çünkü dansa biri gidip diğeri gelmekteydi ve Clelia’nın başı daima birileriyle meşguldü. Böylece ben de dansa katılmıştım. Öyle bir an gelmişti ki, yanından dönerek geçerken “Gördüğün gibi ben de dans ediyorum” demiştim. O an yüzünde beliren neşeli bir şaşkınlıktı. Böylece koluna girmiş onu dans pistinin çevresindeki çam ağaçlarının altına götürmüştüm.

“Buraya oturalım” demiştim, “şu öyküyü bana etraflıca anlat.”

Doro’yla neden kavga etmediklerini sormaya çalışmaktaydım, bazen bozuk olan saatleri işletmek için nasıl sallamak gerekiyorsa, bazen da bir bunalımı isteyerek davet etmenin gerekli olduğunu dilim döndüğü kadarıyla anlatmaya çalışmaktaydım.

Ardından da onun gibi bir kadının, aradan çok şeyler geçmesine karşın hâlâ gençlik çılgınlıklarına devam eden bir erkeğin içtenliğine, o içtenliğin en derin yerlerine dokunamayacağına inanmamı beklememesini doğrudan doğruya söylemişim.

Oysa Clelia “Ama Doro zaten içten” diye itiraz etmişti, “Bana o gece Rosina’nın evine gidişinizi dahi anlattı. Sahi orada çok mu eğlendi?”

Sanırım o anda kıpkırmızı kesilmişim, daha çok utangaçlığımdan değil de sıkıntıdan.

Sonra gülümseyerek, “Ben de ona karşı içtenim” diye devam etmişti, sesi küskündü, “Guido bile benim hatamın herkese karşı içtenliğim olduğunu söyler. Hiç kimseye sadece ona ait bir sırrım olduğu izlenimini vermiyormuşum... Ah, sevgili dostlarım ama benim

yaradılışım böyle. Bundan dolayı da her zaman Doro'nun iyiliğini istemiş ve ondan hoşlanmışımdır..."

İşte o anda susup kaçamak bir bakışla süzmüştü beni. "Sizce fazla mı açık sözlüyüm? Ya da fazla mı yüzsüz?"

Hiçbir şey söylememiştim, bunalmışım için doğrusu.

Clelia da susmuştu, ardından da şunları eklemişti:

"Görüyorsun ki haklıyım, kendime göre nedenlerim var, ama haddinden fazla açık sözlüyüm, Doro gibi. Bundan dolayı birbirimizden hoşlanıyoruz."

"Öyleyse barışın" diye söze girmiştim, "uzatmanın anlamı yok ki."

Bu söz üzerine Clelia o çocuksu tavrıyla puflamıştı: "İşte siz de diğerlerinin yaptığını, diğerlerinin söylediğini tekrarlıyorsunuz ama onunla kavga etmemizin olanaksız olduğunu bir türlü kavrayamıyorsunuz. Biz birbirimizden hoşlanıyoruz. Eğer ondan, kendimden nefret ettiğim kadar nefret edebilseydim, ona kötü davranabilirdim. Ama ikimiz de bunu hak etmiyoruz, anlıyorsunuz değil mi?"

"Hayır" diyerek bir solukta yanıtlamıştım.

Clelia birden suskunlaşmıştı. Çakıl döşeli dans pistinden gelen gıcırtiları dinlemekteydik, orkestra ara vermiş birisi şarkı söylüyordu.

Daha önceki ses tonumla "Dostumuz Guido ne gibi önerilerde bulunuyor peki?" diye sormuştum.

Clelia omuzlarını kaldırmış ve "Onun ilginç önerileri var, bana kur yapıyor" demişti.

"Örneğin? Doro'ya bir sırrın olduğunu hissettirmek gibi mi?"

"Hayır, onu kıskançlıktan çılgına çevirmek için."

Clelia'da belli belirsiz bir vicdan azabının izleri vardı o an, kendi kendine mırıldanmaktaydı:

"Guido aptalın teki, öyle ki Doro'nun bana engel olmayıp kendi içinde acı çekeceğinin farkında değil."

İşte o anda bilmem hangi arkadaş grubu Clelia'yı aramak için çamların altına gelmişti, ona seslenirken gülümsemekteydiler, böylece yalnız kalmıştım. Bir bankın üzerine

oturmuştum ve asık suratlı bir haz duygusu beni yine kucaklamaktaydı, giderek içime kapanıyordum. Beni gizleyen gölgenin birkaç adım uzağında gülüşen ve dans eden bir kargaşanın, dur durak bilmeyen, huzursuz bir devinimin farkındaydım. O an bir düşünce yoksulluğu içindeydim, beni düşüncelerim de terk etmişlerdi. Bir pipo yakıp sonuna kadar içmiştim. Ardından sığındığım gölgeden çıkarak, masalar arasında Doro'ya rastlayıncaya kadar dolaşmıştım.

“Barda bir tek daha atalım mı?” diye sormuştum.

“Ölçüyü zaten fazla kaçırdım” demişti.

Daha sonra karşılıklı sigaralarımızı tellendirirken “Ertesi sabah dayak yememek için oradan arkamıza bile bakmadan nasıl kaçtığımızı karına anlatabilir miyim?” demiştim.

Karşılıklı gülüşürken Doro hafif bir alayla konuşmuştu.

“Bunu sana sordu mu?”

“Hayır, ben sana soruyorum.”

“Hadi oradan, ona ne istiyorsan anlat.”

“Ama aranız bozuk değil mi?”

Doro masanın üzerindeki bardağını almış ve sanki bir yudumda dikmeye hazırlanmıştı. Ardından gözlerini bana dikmiş, düşüncelere boğulmuş bir halde, ama yine de soğukkanlılıkla “Hayır” demişti.

“Öyleyse neler oluyor? Öyle ki, zaman zaman Clelia bir köpeğinkini andıran endişe dolu gözleriyle etrafta seni arayıp duruyor. Böyle anlarda bir gece önce sanki dayak yemiş bir kadının havasına bürünüveriyor. Sahi, ona hiç el kaldırdın mı?”

İşte o anda dans pistinde birisiyle beraber sıçrayan, neredeyse uçuşan Clelia'nın bize, “Hey, sizi gidi sarhoşlar” diye seslendiğini işitmiştik, bizi el sallayarak selamlıyordu.

Doro ise onu gözleriyle ısrarla izlemekteydi, selamını başını sallayarak alırken dalıp gitmişti neredeyse. Clelia kavalyesinin ardından kaybolunca bana dönmüş “İşte gördüğün gibi halinden memnun” demişti yavaşça.

“Ona neden sopa çekmem gerekiyormuş bakalım? Diğerlerine göre biz daha iyi anlaşıyoruz, bana şimdiye kadar kötü ve kaldıramadığım tek söz söylemedi ki... Gördüğün gibi eğlencede de anlaşıyoruz ki, bu anlaşmanın en zor olduğu konudur.”

“Seninle anlaştığını biliyorum” diyerek susmuştum. Doro hiçbir şey söylemiyordu, bardağına gözlerini dikmiş baktıkça bakıyordu, acıdan kıvranan bir hali vardı. Sonra bardağını aceleyle kafasına dikmiş, görgü kurallarına uyarak gırtlaklarını temizlemek için yana dönmüştü.

“İşin en kötü yanı da...” demişti, sesinde yorum yapan birinin havası vardı. “İşin en kötü yanı kendine olan güveni. Adamın biri der ki, bazı şeyler sadece diğerlerini memnun etmek için yapılırlar.”

Clelia ve Guido masalar arasından bize yaklaşmaktaydılar.

“Benden mi konuşuyordunuz?” diye sormuştu. “Senden de” diye mırıldanmıştı Doro.

Denize gelirken günlerimi karınca gibi kaynayan yabancılarla geçireceğimden, el sıkışmalar, sık sık teşekkür etmeler ve Sisifos’un faydasız çabasını andıran konuşmalar, tartışmalardan bunalacağımdan korkmaktaydım. Oysa kalabalık ve neredeyse düğümlemiş olarak geçmesi kaçınılmaz gecelerin dışında Clelia ve Doro sakin bir yaşam sürdürmekteydiler. Örneğin her akşam yemeklerini villada yiyorlar ve arkadaş gruplarına ancak karanlık bastıktan sonra katılıyorlardı. Aramızda kurulmuş olan üçlü, içtenlikten yoksun değildi, birçok konuyu açık yüreklilikle tartışmamıza karşın yine de kaygılı düşüncelerimizin arkasına saklanma olanağımız vardı.

Çok geçmeden de onlara anlatacağım olaylar birbiri ardına gelmeye başlamışlardı. Örneğin, yemek yediğim restorandaki dedikodular, garip düşünceler, ilginç durumlar herkesin yaşamak için can attığı sayfiye yaşamının, deniz kıyısındaki yaşamın düzensizliğinden kaynaklanan olaylar... İlk gece pencere kepenkleri arasından sızarak yankılanan o kulak tırmalayıcı sesin sahibi, ertesi gün kendini bana tanıtmakta gecikmemişti. Plajda ise güneşte yanmış bir gence rastlamıştım; beni nazik bir tavırla selamladıktan sonra yanımdan geçerek uzaklaşmıştı.

Onu anımsamıştım. Önceki yıllardan tanıdığım bir öğrenci olmasının dışında söylenecek pek bir şey yoktu. Hiçbir şey demeksizin her zamanki dersimize gelmemiş ve ondan sonraki günlerde de tam anlamıyla sırta kadem basmıştı. Aynı günün sabahı kızgın güneşin altında uzanmıştım, yanıma esmer, atletik bir beden uzanmıştı. Oydu. Bana dişlerini gösterecek kadar gülümsemiş ve denize girip girmediğimi sormuştu. Başımı kaldırmaksızın yanıt vermiştim. Şans eseri arkadaşlarımdan güneşliklerinden uzaktaydım ve yalnız kalmayı umut etmekteydim. Eski öğrencim gayet basit bir biçimde, bu sahillerde kendisini iyi hissettiği için geldiğini açıklamaktaydı. Oysa derslerime neden

gelmediği konusunda en ufak bir açıklama yapmamıştı. Onu biraz iğneleyebilmek için geçen gece annesiyle babasının biraz dalaştıklarını ima etmişim. O ise yeniden dişlerini gösterecek kadar gülmüş ve bunun olanaksız olduğunu, çünkü evdekilerin burada olmadıklarını söylemişti.

Ortasında koca bir zeytin ağacının boy verdiği daracık bir sokakta kalmaktaydı. Sonra ayağa kalkarak izin istemişti, çünkü kendisini beklemekte olan birisi vardı. O gece pencereden sarkmış, dışarısını seyretmekteydim. Keskin bir kızartma kokusu geliyordu burnuma. Bulduğum yerden aşağısını görmek mümkündü, gördüklerim ise irili ufaklı bir sürü çocuk, başına eşarp bağlamış bir kadın, toplanmamış bir yatak ve ocaklardı. Beni gördükleri için öğrencimin nerede olduğunu sormuştum. Başörtülü hanım -pansiyonun patroniçesi-, kapıma kadar gelerek konuşmaya başlamıştı. Bu sözcük tufanı içinde anımsayabildiklerim, kiracısı olacak o haylazı tanımasının bir şanssızlık olduğu, çünkü onu pansiyonuna kabul ettiği için pişmanlık duyduğu, her şeyi ailesine yazacağıydı. Olacak şey miydi canım? Bu iyi insanlar eğlensin diye oğullarını denize yolluyorlar, o ise daha ilk geceden odasına kapanıyordu... Olur muydu böyle şey? Daha on sekiz yaşına basmamış bir tüysüzken hem de...

Bu komik öyküyü Doro ve Clelia'ya anlatmış ve ertesi sabah Berti'nin merdivenin başında yolunu kesip kolumu tuttuğunu, "Görüyorum ki artık nerede kaldığımı biliyorsunuz, öyleyse dost olmamız daha doğru" deyişini anlatmışım.

Doro ise "Göreceksin senden odanı bile isteyecek" demişti. Bu öykü Clelia'nın ilgisini çektiği için daha fazlasını da söylemişim. Berti'nin bu yüzsüzlüğünün sadece ürkekliğinden ileri geldiğini, kendini savunurken saldırganlaştığını açıklamaya koyulmuşum. Önceki yıl ortadan kaybolmadan ve olasılıkla benim derslerime harcaması gereken paraları yemeden önce sıkıntı ve huzursuzlukla dolu olduğunu, benimle karşılaştığı zaman başını nasıl da rahatsızlıkla eğerek selamladığını eklemişim. Herkesin başına gelen onun da başına gelmiş, kendi gerçekliği tam karşısına dönüşüvermişti. Tüylerini kabartarak vahşi bir eda takınan evcil bir hayvandı yani. Ama yine de kendimi tutamamış "Onu nasıl da kiskanıyorum bir bilseniz" demişim. "Çünkü onun gibi bir genç kendi gerçek doğası üzerine bile kendine yalan söyleyebilir."

Clelia da "Düşünüyorum da içine kapanık, güvenilmez ve sapkın bir karakterim olabilirdi" diye söze başlamıştı.

Doro ise hiçbir şey söylemeksizin gülümsüyordu. "Doro buna inanmıyor ama suratını

asıp saldırganlaştığı zaman gerçekte ağlamak için büyük istek duyuyor demektir” diye Doro’yu sarsmaya çalışmaktaydım. Bu sırada tabakaları değiştiren hizmetçi bir an durmuş ve kulak kabartmıştı. Ardından kulaklarına kadar kızarmış ve telaşla işine devam etmişti. Bense ısrarla sözlerime devam etmekteydim:

“Gençlik yıllarına kadar böyleydi, iyi hatırlıyorum, nasıl olduğu sorulduğunda alınanlar cinsindendi anlayacağınız” Clelia’nın tepkisi “Bu söyledikleriniz doğru olsaydı insanları anlamak kolay olurdu” şeklinde olmuştu. Bu konuşmalar yemekten sonra başkalarının gelmesiyle sona ermişti. Yine her zamanki gibi Guido kadroya dâhildi; eğer otomobilinin üzerinden inerse bu kâğıt oynamak içindi. Gelenler birkaç genç hanım, birkaç silik koca, yani kısacası Cenova ahalisiydi. Benim için üç kişiden fazlasının bir araya gelerek gruplar oluşturması bir yenilik olmadığından ne konuşurlar, ne yaparlar, sözünü etmeye değmezdi. Oysa benim tercih ettiğim geceler, otomobile atlandığı gibi biraz temiz hava almak için sahil boyunca yapılan gezintilerdi. Manzarası güzel yerlerde, genellikle tepelerde kurulmuş gece kulüplerinde herkes dans ederken Doro veya Clelia ile yaptığım kısa konuşmalar veya hanımlardan biriyle yapacağım basmakalıp şakalaşmalar sürüp gidiyordu. Ardından bir kadeh içki ve denizin teselli edici esintisi kendime gelmeme yetiyordu tabii.

Gündüzleri plajda olanlar ise tam anlamıyla bambaşkaydı. Nedense yarı çıplakken garip bir ölçülülük içinde konuşulmaktaydı. Sözcükler artık aynı tonda olmuyor, aynı çağrışımlara yol açmıyorlardı. Zaman zaman suskular üşüşüyor ve sessizlik daima karanlık, kapalı ve muğlak sözcüklerle açılıyordu. Clelia’nın güneşin tadını çıkarmak için sahildeki kayalığın üzerinde yatması, eriyerek sanki onunla birleşmesi ve gök altında yassılaşıp salt ten haline gelmesi, doğrusu görülecek şeydi. İşte böylesi anlarda yanında kim varsa onun sözlerine bazen bir fısıltı, bir iç çekme, dizinin veya dirseğinin bir kıpırtısı ile cevap verirdi. Böyle uzanmış yatarken gerçekte hiçbir şeyi ve hiç kimseyi dinlemediğinin hemen farkına varmıştım. Bunu daha önceden bilen Doro onunla tek sözcük konuşmuyordu. Dizlerini parmaklarıyla kavramış bir halde havlusunun üzerinde oturmaktaydı, kasvetli ve huzursuz bir hali vardı, bu hali Clelia’nın sere serpe uzanmış dingin ile bir karşıtlık içindeydi. Havlusunun üzerinde denemediği kıvrılıp dönme ve uzanma biçimi kalmamıştı, sırtüstü yattıktan hemen sonra karnının üzerine dönüyor, yine huzursuzlanarak oturuyor ve dizlerini parmaklarının arasına alıp bir sonraki harekete hazırlanıyordu.

Kumlar üzerinde yalnız kalmanın imkânı yoktu. Bütün plaj kalabalıktan kaynaşıyor,

kumsal bu kaynaşma altında inildiyordu. Sanırım bundan dolayı Clelia kum yerine kayalığın o taş sertliğini ve kayganlığını tercih etmekteydi. Doğrulup kalktığı ender anlarda, karışmış saçlarını savuruyor, nelerden konuştuğumuzu soruyor veya kimin gelip kimin gittiğine bakıyordu. Bazen Guido, bazen arkadaşlarından birkaçı, bazen de tüm grup uğruyor, biraz gevezelikten sonra uzaklaşıyordu. Birisi denizden çıkıyor, birisi dikkatle denize giriyor, bu görüntü durmaksızın sürüyordu. Guido beyaz havlu bornozuyla her seferinde peşine başka bir tanıdığı takarak ortaya çıkıyordu. Ardından kayalığa tırmanıyor, Clelia ile biraz şakalaşır ve kesinlikle denize girmiyordu. Denizin en çekici olduğu saatler, öğleden sonrası veya güneşin batışına yakın olan saatlerdi. Suyun sıcaklığı ve rengi denize girmek için nazlananları, kumsal boyunca yürüyenleri şöyle birkaç kulaç atmak için tahrik edince, tatlı diliyle en güzel öyküleri anlatması bile Guido'yu yalnız kalmaktan kurtaramıyordu.

Doro ise dalgın bir melankoliye tutulmuş, tuvaline rast gele sandallar ve güneşlikler çiziyor, kendiliğinden ve içgüdüsel bir biçimde renkleri karıştırıyordu. Bizi yüksekte seyretmekten ve saçma sapan konuşmalarımızı dinlemekten memnundu sanırım.

Arada bir tanıdıklardan birisi kürek çekerek sahile yanaşır ve bize sesleniyordu. Küreklerin suya değerken çıkardıkları sessizliği bozan hışırtılar veya taşlar arasında kırılan dalgaların mırıltısını dinlemekteydik. Guido bu sesin kendisine daima Clelia'nın kötü yanlarını, onun bizden gizlediklerini ve bize karşı olan sadakatsizliğini anımsattığını söyleyip duruyordu.

Clelia ise onu, "Bana öyle görünmüyor" diye yanıtlamıştı.

"O sesleri çıplak ve her şeyden arınmış olarak dinliyorum. Güneşe uzanıp yatmışım, bunu kim isterse görebilir."

"Bunu kim bilebilir" diye mırıldanmıştı Guido.

"Senin gibi çalkantılı denizden doğmuş bir kadının düşüncelerini kim bilebilir? Birbirinizle kucaklaştığınız zaman önce ne söylediğinizi hayal edebiliyorum."

Doro'nun sahilleri -sonraki günlerde iki tane yapmıştı- soluk ve kesin olmayan renklerle boyanmıştı; sanki güneşten ve havadan yayılan sağırlandırıcı, kör edici bir tutku, fırça darbelerini vurdukları anda dondurmuştu. Birisi Doro'nun ardında daha yüksekçe bir yere tırmanmış ve onun elinin hareketlerini izlerken bir yandan da öğütler vermekteydi. Doro ise hiç yanıt vermiyordu. Bir keresinde bana isteyenin kendisini istediği gibi

eğlendirebileceğinden söz açmıştı. Bense ona gerçek olandan yola çıkarak çalışması gerektiğini söylüyordum, çünkü denizin kendisi daima onun yaptığı tablolardan güzeldi, bunun için şöyle bir bakmak yeterliydi. Onun yerinde olsaydım ve bu yetenek bende olsaydı portreler yapardım, çünkü insanları sezinlemek, onları hayal etmek büyük bir doyumdu. Doro gülümseyerek bir mevsimi sonuna getirip tamamlamakla onu bir kutuya kapattığını ve onun hakkında artık düşünmesine gerek kalmadığını söylemişti.

Bir gece bu konu üzerinde şakalaşarak yürüyorduk. Bir aperatif almak için bara doğru yollanmıştık. Dostumuz Guido o iğneleyici ses tonuyla insanoğlunun sert ve değişken kabuğunun altında bir sanatçının ruhunun yattığını kimsenin sezinleyemeyeceğini, bunun Doro'da da böyle olduğunu belirtmişti.

“Evet her insanın İçinde bir sanatçı ruhu yatar” diye yanıtlamıştı Doro, sesi kaygısız ve kendi kendinden hoşnuttu, konuşmaya da istekliydi...

“Üzerimize geçirilmiş kabukların altında neler uyumuyor ki? Sadece uyanmak ve kendi kendimizi bulmak için biraz cesaret gerekiyor. Hiç değilse konuşmak... Artık dünyada ne kadar az konuşulduğunun farkında mısınız acaba?”

“Boş ver” diye söze karışmıştım, “Sen ne keşfettiğini söyle.”

“Aslında hiçbir şey keşfetmedim, ama gençliğimizde ne kadar çok konuştuğumuzu anımsıyorsun değil mi? Bu konuşmalar neredeyse salt konuşma diyebileceğimiz konuşmalardı, konuşmak için yapılan konuşmalar... Onların sadece sözcükler olduklarını bilirdik ama bu şu anda yoksun kaldığımız haz dolu, insana doyum veren bir üslup değil miydi?”

“Doro, Doro” demiştim “Sen yaşılanıyorsun. Bu konuşmalar çoluk çocuğa karıştığında onlarla yapacağın konuşmalar olmalı.”

Guido ise katıla katıla gülmeye başlamıştı, öyle ki gözleri küçücük kalmıştı. Gülerken Doro'nun omuzuna tutunmuştu, ağırlığını taşımakta güçlük çekiyordu sanki. Biz ise şaşkın bir halde artık saçları dökülmüş, daha doğrusu yarı kel, tatilini geçirmekte olan bir orta yaşlı erkeğin böylesine gülmesine bakakalmıştık.

Doro, “Guido'nun da içinde uyuklayan bir şeyler var” diye sürdürmüştü konuşmasını, “Çünkü bazen bir geri zekâlı gibi kahkahalar atmaktan geri kalmıyor.”

Sonraları Guido'nun yalnızca erkekler arasında böyle kahkahalar attığının farkına varmıştım. O gece Clelia ve Doro'yu bahçe kapısının önünde bıraktıktan sonra arabayı

pansiyonun önüne park etmiş ve kısa bir yürüyüşe çıkmıştık. Sahil boyunca yürüyor ve dostlarımızdan konuşuyorduk, aslında ikimizde de dostlarımızdan konuşmak için bir istek yoktu. Söz yine dönmüş dolaşmış Doro'ya gelmişti. Doro'nun seyahatten koluna bir kabare yıldızını takarak, biraz da huzursuzluk içinde, beklenmedik bir anda geri dönüşünü anlatıyordu. Oysa ben Doro'nun oynadığı oyunun ciddiliğine nasıl olup da herkesi inandırdığını merak ediyordum. Çünkü sahilde bir araya gelen gündelik arkadaş grupları arasında bile bir sergi açmanın olanaklarından ve onun bu işi bir meslek olarak kabul etmesi gerektiğinden konuşulmaktaydı. Hatta böyle bir konuşmada Clelia hoppa bir tavırla söze karışarak "Tabii, neden olmasın, bunları ona ben de durmaksızın söylüyorum" diyebiliyordu.

"Bunlar saçma sapan işler canım" diye söylenmişti Guido.

"Ama Doro herkesle dalga geçiyor" diye yanıtlamıştım ben de.

Guido bir süre susmuştu -ayağında deri sandaletler vardı ve iki keşiş gibi ağır aksak yürümekteydik-, ardından durmuş ve sert, dolu dolu bir sesle konuşmaya başlamıştı.

"O ikisini de tanıyorum ben, ne yapıyorlarsa isteyerek yaptıklarını da biliyorum, ama Doro'nun neden resim yaptığını bir türlü anlayamıyorum."

"Bunda ne kötülük var peki? Dikkatini başka yöne çekerek oyalanıyor" diye söylenmiştim.

"Kötülüğü şurasında: Diğer bütün sanatçılar gibi, o da karısıyla yetinmiyor da ondan. Böyle denemez mi?"

Söylemek istediği zihinsel çalışma ve tedirgin ortam koşullarının erkeklik gücünü zayıflatmasıydı, bu her ressamın ağır bunalım dönemleri yaşamasına neden olmaktaydı.

"Ya heykeltıraşlar?"

"Hemen hemen hepsi" diye mırıldanmıştı Guido.

"Beyinlerini bir an için dahi dinlendirmeden çalışan tüm deliler yani!"

Böylece pansiyonun önüne gelmiş, ayakta dikiliyorduk. Ona, yaşamın eyleme gereksinip gereksinmediğini sormuştum.

"Sağlıklı bir yaşam" demişti, "Eylem, çalışma, koşturmaca ama tutkusuz, paralanmadan... Eğlenmek, beslenmek ve konuşmak ama her şeyden çok eğlenerek gönlü hoş tutmak... İşte bence yaşam bu olmalı."

O anda ellerini arkasına kavuşturmuş, önümde garip bir biçimde salınmaktaydı. Gömleğinin yakası açıktı ve bu ona yeni yetme bir delikanlı havası vermekteydi. Neyin ne olduğunu çok iyi bilen bir delikanlı, veya avarelik eden kırk yaşında bir orta yaşlı, tabii genç kalmasını başarabilmiş biri. ‘Yaşamı anlamak gerekir’ derken gözlerini kırıştırmaktaydı, huzursuzdu...

“Onu gençken anlamak...”

Bir keresinde Clelia, Doro’nun her sabah henüz güneş doğarken denize girerek yüzdüğünü söylemişti. Bundan dolayı öğlenleri resim tuvalinin arkasında tembel tembel oturmaktaydı. Bazen kendisinin de Doro’ya katıldığını, ancak ertesi günü uyuklayarak geçirmedeğini söylemişti. Böylece bir gün Doro’ya kendisine eşlik edeceğime söz vermiş ve o günün öncesindeki gecede gözüme uyku girmemişti. Güneşin ilk ışıklarıyla yataktan kalkmış ve sabahın o anlatılmaz tazeliğini taşıyan sokaklardan geçerek hâlâ rutubetli olan kumsala varmışım. Orada uzunca bir süre boy vermekte olan, güneşin altın ışıklarını ve dağın tepesinde belli belirsiz görünen ağaçları seyre dalmışım. Ardından durgun suda sahile doğru yaklaşan bir yüzücünün kafasını görünce, kuşların üzerine çökerek beklemeye başlamışım. Oysa kumsala üzerinden su damlaları süzülerek çıkan esmer genç yine benim öğrencimdi. Doğallıkla yanıma gelmiş ve konuşmaya başlamıştı. Bir yandan da havlusuyla kurulanmaktaydı. Ne kadar ince ve kısa olduğu o anda gözüme çarpmıştı.

Doro’nun başını veya attığı kulaçları görebilmek umuduyla açık denizi gözlerimle taramaktaydım.

Birden aklıma gelmiş ve sormuştum: “Nasıl oldu da yalnızsın?”

Beni yanıtlamamıştı -yüzmekten yorgundu-, kurulanması bitince yanıma sırtı denize dönük bir biçimde oturmuştu. Bense altın gibi parıldayan dağ daha iyi görebilmek için hafifçe yana dönük oturmaktaydım. Berti tırnağının ucuyla buruş buruş bir sigara paketinden bir sigara çıkararak yakmıştı, benden özür dilemekteydi, çünkü son sigarasıydı.

O an Berti’nin bu kadar erkenci olmasından dolayı şaşırılmışım. Belli belirsiz bir jest yaptıktan sonra birisini bekleyip beklemediğimi sormuştu. Bense ona deniz kıyısında kimsenin beklenmeyeceğini söylemişim. Ardından Berti beklenmedik bir çabuklukla yüzükoyun yere uzanmış ve dirseklerinin üzerine dayanarak sigarasını tütürmeye koyulmuştu, sanırım bana bakmaktaydı.

Güneşin altında bir bayram yerine dönen plajın midesini bulandırdığını söylemişti; çocuklar, şemsiyeler, meme veren kadınlar, aileler... Ona kalsaymış hepsine plaja gelmeyi yasaklamış ya neyse. Ona neden plaja geldiğini sordum, plaj şemsiyelerinin olmadığı kentte kalabilirdi.

“Birazdan güneş iyice doğacak” demiş ve dağları seyretmek için yattığı yerden doğrulmuştu.

İkimiz de susmuştuk, sessizlik içinde sadece dalgaların hışırtısı vardı.

Sessizliği “Burada uzun bir süre mi kalacaksınız?” diye sorarak bozmuştu. Bunu bilemediğimi söylemiş ve yeniden açık denizi seyre dalmıştım. Bu sırada gözüme açıkta hayal meyal görülebilen siyah bir nokta çarpıyordu. Bunun Berti de farkındaydı.

“İşte arkadaşınız görüldü, ben sahile çıktığımda o hâlâ şamandıranın üzerindeydi. Siz nasıl yüzüyorsunuz?”

Sessizliğim karşısında sigarasını fırlatmış ve ayağa kalkmıştı. Ardından “Bugün evde misiniz?” diye sormuştu. “Sizinle konuşmak istediğim şeyler var.”

Gözlerimi kaldırarak, “Benimle şu anda da konuşabilirsin” demiştim.

“Ama şu an beklediğiniz birisi var” diye itiraz etmişti. Ona aptalmış gibi durmamasını söylemiştim. Neler olup bitiyordu, yoksa dersler mi?

Böylece Berti yeniden kuma oturmuş ve gözlerini dizlerine dikerek konuşmaya başlamıştı; bir hukukçunun havası vardı üzerinde, zaman zaman da tekliyordu. Canı sıkılmaktaydı kısacası, hiç arkadaşı yoktu ve benimle birlikte kitap okumaktan ve konuşmaktan -ama kesinlikle ders kitapları değil- bir zamanlar okulda yaptığımız gibi açıklayarak ve tartışarak okumaktan, anlayamadığı pek çok şeyi kendisine açıklamamdan memnun olacaktı.

Onu içimdeki önyargıyla isteksizce süzdüm, çünkü Berti okula yollandığı için gelen ve konuştuğunuzda yüzünüze şişkin ve bezgin gözlerle bakan öğrenci tipindendi. Kıvrılmış dizlerini elleriyle kavramış ve huzursuz bir halde gülümsüyordu. Birden aklıma gelmişti, kim bilir belki de bu tipler en uyanıklarıydılar.

Doro neredeyse sahile çıkmak üzereydi. Berti ise ansızın ayağa kalkmış ve “Hoşça kalın” diyerek uzaklaşmıştı.

Kabineler arasından denize girmek için gelenler gelip geçmeye başlamışlardı. Sanırım

kabineler arasına sapan kısa ve çiçekli bir eteğin peşinden koşmaktaydı.

Artık Doro sudan çıkıyordu, bir yokuşa çıkar gibi öne eğilmişti, parlak ve sular damlayan vücuduyla, giydiği yüzücü beresiyle parıldayan başı ona atletik bir hava vermekteydi.

Önümde sallanarak durmuştu, soluk soluğaydı, yüzmekten dolayı göğüs kemiğinin altındaki ve kaburgalarının üzerindeki kaslar seğirmekteydiler. Geçen gece Guido ile yaptığım konuşma ısrarla aklıma gelmişti, gülümsememe engel olamıyordum. Bunun farkına varan Doro beresini çıkarırken mırıldanmıştı.

“Ne var?”

“Hiçbir şey,” demiştim. “Gittikçe şişmanlamakta olan Guido’nun o tuhaf tipini düşünüyordum. Evlenmemeye değer doğrusu.”

“Eğer her gün bir saat yüzebilseydi bambaşka biri olurdu” diyen Doro dizlerinin üzerine kuma çökmüştü.

Öğleden sonra Berti beni bulmak için restorana gelmişti. Masaların arasında durmuş, ceketini omuzuna atmıştı. Ona yaklaşmasını işaret edince bir sandalyeyi havada taşıyarak masama ilişti. Ama onu dikkatle izlememden dolayı rahatsız olduğundan oturup oturmama konusunda tereddütteydi. Bu sırada ceketini yere düşmüş ve sandalyeyi çekerek ceketini yerden kaldırmıştı. Ona oturmasını söylemişim. Bu kez bana da bir sigara ikram ederek hemen konuşmaya başlamıştı. Ben de pipomu yakıp sözünü kesmeden dinlemeye başladım. Amacım, ne istiyorsa onu söylemesini sağlamaktı. Okulu ailevi nedenlerden dolayı bırakmak zorunda kaldığından, henüz bir iş de bulamadığından yakınmaktaydı. Bir kez okumaktan vazgeçmişti, artık geri dönülemezdi. Beni gördüğü zaman okumanın öğrenciye pek bir şeyler vermemesine karşın öğrenmenin verdiği hazdan dolayı, en azından zihinsel bir etkinlik olmasından dolayı tamamlanması gerektiğini anlamıştı. Üstelik bana gıpta etmekteydi, benim sadece bir öğretmen olmayıp aynı zamanda sempatik bir insan olduğumun da farkına vardığım söylemişti. Benimle tartışacak çok şey vardı...

“Örneğin nedir bunlar?” diye sormuştum.

“Örneğin okulda neden bir öğretmenle özel konular konuşulmaz veya bir öğretmenle birlikte bir eğlenceye gidilemez? Hem sınıfı susta durduran üç dört aptalın ağzının içine bakarak zaman kaybetmenin bir anlamı var mı?”

“Yani gerçekte öğrenmek için büyük bir isteğin vardı ve okul sana yetmiyordu, sen de

tuttun özel dersler almaya başladın.

Berti gülümseyerek bunun başka bir konu olduğunu söylemişti.

“Üzgünüm” diye devam etmişim, seninkilerin milyoner olmadıklarını öğrenmekten dolayı üzgünüm. Peki, özel derslerle onların parasını neden harcıyorsun?”

Yeniden gülümsemişti, ama bu gülümsemede kadınsı bir şeyler, küçük görmeyle sarmaş dolaş olmuş bir şeyler vardı... Çünkü yalnızca kadınlar bu biçimde yanıt verebilirlerdi.

Sonradan bunu ona bir kadının öğretmiş olabileceği aklıma gelmişti.

Berti yol boyunca bir müddet bana eşlik etmişti. O gün Clelia'nın arkadaşlarıyla kısa bir gezintiye çıkacaktık ve yol boyunca benim deniz kıyısına dinlenmek için geldiğimi, kendisine ders vererek kendimi sıkıntıya sokmak istemeyişimi anlayışla karşılayacağını tekrar edip durmuştu. Fakat en azından bana eşlik etmesine izin vereceğimi ve plajda kendisiyle iki çift laf edeceğimi umut ettiğini de söylemeden duramamıştı. Bu sefer de ben onu kadınca bir gülümseme ile yolun ortasında bırakmış, “Memnuniyetle, yeter ki sen iste” demişim.

O günkü gezi -hepimiz Guido'nun otomobilindeydik- bir felaketle sonuçlanmıştı, çünkü arabadaki kadınlardan birisi, Guido'nun Mara isimli akrabası, böğürtlen toplamak isterken bir yardan aşağı düşerek omuzunu fena halde incitmişti.

O günkü gezi programı her zamanki yoldan geçerek dağa doğru tırmanmak, gece kulübünün, en uzaktaki villanın ötesinde, çam ağaçlarının ve kırmızı kayalıkların ortasında, yani tepedeki platoda doğan güneşin ilk ışıklarını seyretmekti. Bunların hepsi yerine getirilmiş ama böylesine bir aksilik kimsenin akına gelmemişti. Zavallı Mara'yı arabaya taşıdığımız zaman da arabanın hepimizi alamayacağı ortaya çıkmıştı. Çünkü büyük kaygılar içindeki Guido inleyip duran Mara'yı arka koltuğun minderleri üzerine yatırarak rahatlatmak istemişti, Ancak Clelia ve diğer ikisi için yer vardı. Açıkta kalan bizlerle eğlenmekteydiler. Sonunda biz ikimiz yürüyerek dönmeye karar vermiştik.

Henüz iki yüz adım yürümüştük ki, bir çakıl yığının üzerinde oturmakta olan Ginetta'ya rastladık Doro konuşmasını kısa kesmişti: “İşte daima kadınların arasında yaşamının ne olduğunu görüyorsun.”

Ginetta arabadan diğerleri tarafından, omuzu incinmiş olan Mara'ya yer açarak onu rahatlatmak amacıyla indirilmişti, bu iş ona düşmüştü, çünkü gruptaki tek genç kız oydu.

“Sanki biz kadın değiliz” diyerek somurtuyordu.

“Mara bu yıl eğlence defterini kapatıyor böylece. Çünkü onu Cenova’ya götürüyorlar” derken bizleri de kaçamak gözlerle süzmekteydi. Bunu gören Doro ise onun varoluşunu kabul ettiğini belirtircesine gülümsemişti. Mara’dan ve onun kocasından, bu olayı nasıl karşılayacağından konuşarak, biraz da adamcağızı çekiştirerek -adam öylesine enerji doluymuş ki, ancak pazar günleri Sestri’deki ofisinden eve geliyormuş falan- yürüyorlardı. Doro ise “Bu kazanın karısının başına gelmesinden memnun olacak” diye fikrini belirtmekten geri durmuyordu: “Sonunda onunla birlikte bir yaz geçirebilecek.”

Bu cümlelerin ardından Ginetta kindar ve biraz da küskün bir kahkaha atmıştı.

“Bu söylediğimize siz gerçekten inanıyor musunuz?” Gözlerini Doro’ya dikerek konuşuyordu.

“Erkeklerin, karıları uzakta oldukları zaman memnun olduklarını pekiyi biliyorum. Erkek olmak egoist olmak değil mi sanki?”

Böylece Doro katılırcasına gülmeye başlamıştı. “Ne büyük bir buluş, ne büyük bir deha” diye kahkahalar atmaktaydı.

“Bahse girerim, şu anda Mara bizi düşünmüyor.”

Ardından bana dönerek “Ama böyle şeyleri söylemek için gençler veya bekârlar gerekir, sen ne dersin?”

“Benim söyleyecek bir şeyim yok” diye mırıldanmıştım.

Ginetta güzel bir kızdı ve dağ tepe demeden coşkuyla yürümekteydi. Saçını atkuyruğu yapmıştı ve bu bir at yelesini andırmaktaydı.

Tam bir şeyler söylemek üzereydim ki, Doro benden çabuk davranmıştı.

“Bu yıl Umberto geliyor mu?”

“Bekârlar riyakârdır” diye sertleşmişti, ardından da “Bilmiyorum” demişti.

“Öyleyse tüm olumsuzlukların tadını çıkarıyorsun, seni daha şimdiden yalnız bırakan bir bekârla evleneceksin, bunu anladık ama ya sonra ne yapacaksın?”

Ginetta o anda yarı ciddi bir halde uzaklara dalıp gitmişti, ardından da aynı hava içinde başını çevirmişti. Bense “Her evli erkek bir zamanlar bekârdı,” diye düşüncemi

açıklıyordum, “Bir yerden başlamak gerekiyor ama.”

Ginetta Umberto’den konuşmaya devam ediyordu. Bize yazdığı bir mektubu anlatıyordu. “Dışarıda uluyan çakallar zaten uyumak istemeyen veletleri daha da kaygılandığından onları uyutmak imkânsızmış, Sevgili Ginetta -mektupta ona böyle diyormuş-. Eğer evlatlarımız daha fazla şamata yaparlarsa uyumak için pansiyona gideceğinden söz açıyor, ardından da ıssız yerler ile kentler arasındaki büyük farklılığa değiniyor ve sonunda gürültü patırtıdan gözlerini kapatmasının imkânsız olduğunu yazıyormuş...”

“Ne aptallık” diye söylenmişti Ginetta, “İşte gördüğünüz gibi böyle şakalaşıyoruz birbirimizle.”

Yürüdüğümüz yolun çamlar arasında yaptığı dönemeçler, Ginetta’nın hoppa ve havadan sudan sözcüklerinin yarattığı havaya karışıyor ve bu bana hafif bir baş dönmesi veriyordu. Sanki altımızdaki deniz bizi içine çekmekteydi. Doro da daha sarsak yürümeye başlamıştı.

Yavaş yavaş akşam çöküyordu ortalığa.

“Zavallı Mara” demişti Ginetta “Acaba ne zaman yeniden yüzebilecek?”

O akşam kumsalda boş güneşlikler bulmuştuk, kalabalık plajı çoktan terk etmişti. Ginetta ile beraber suya girmiş ve yan yana, sanki bomboş denizin sessizliğini bozmaktan çekinircesine yüzmüştük. Hiçbir şey konuşmaksızın sahile yüzerken de, bulunduğumuz yerden biraz önce indiğimiz tepelerdeki çamları seyretmek mümkündü. Ayaklarımız yere değmişti, Ginetta sudan bir balık gibi parıldayarak çıkmış ve kabine doğru yollanmıştı. Doro sahilde beni beklerken yaktığı sigaradan son nefeslerini çekiyordu. Sonra villanın yolunu tutmuştuk, Clelia ise önden gitmişti. O gece Guido’nun Mara ile Sestri’ye döndüğünü ve böylece birkaç gün arabasız kalacağımızı öğrenmiştim. Bu haber beni sevindirmişti, çünkü ben her zaman geceleri konuşarak geçirmekten hoşlanmışımdır.

“O aptal” diye söylenmişti Clelia. “Kolunu kırmak için sezon sonunu bekleyebilirdi.”

Bunun üzerine Doro fırsatı kaçırmamıştı.

“Ginetta biz erkeklerin ne kadar bencil olduklarımı söylüyordu.”

Oysa Clelia aldirmaksızın devam ediyordu:

“Ginetta’dan hoşlandınız mı?”

“Sağlık dolu genç bir kız, neden sormuştun?”

“Önemsiz, Doro benim genç kızken ona benzediğimi söyler durur.”

Bütün genç kızların birbirlerine benzediklerini, onlar hakkında bir yargıya varmak için kadın olmalarının gereğini belirtiyordum ki, Clelia omuzlarım kaldırarak mırıldanmıştı:

“Kim bilir benim hakkımdaki yargınız nedir?”

“Bunun için bazı veriler eksik, bunu en iyi Doro yapabilir.”

Doro ise beklenmedik bir biçimde şakalaşmaya başlamıştı.

Âşık bir erkeğin gözlerinin ışığını kaybederek körleştiğini ve yargısının bir önemi olamayacağını söylüyordu. Konuşurken Guido’ya benziyordu, şaşırılmışım, gözlerimi ondan alamıyordum. İşin tuhaf yanı Clelia aldırılmıyordu ve omuzlarını kaldırarak bir şeyler mırıldanmıştı: “Hepiniz birbirinize benziyorsunuz.”

“Ne oluyor yahu?” diye sesimi yükseltmişim.

Hiçbir şey olmuyordu ve Clelia hafif bir sesle kendi kendine hayıflanmaktaydı: Kendisini eski bir harabe gibi hissediyordu; gençliğini, hatta çocukluğunu, okul yıllarını, ilk dansa gidişini ve ilk kez uzun çorap giydiğini anımsadığı zaman ürperti duyuyordu. Doro ise bunları oldukça düşünceli bir biçimde dinliyor ve sadece gülümsüyordu.

“Aklı başında bir çocuktum, belki de haddinden fazla” derken Clelia oldukça sıkıntılıydı.

“Ertesi gün babamın birdenbire iflas edebileceğini veya mutfakta yangın çıkabileceğini, yiyecek hiçbir şeyimizin kalmayacağını düşünürdüm. Böylece bahçede kendime bir yer ayarlamıştım. Fakir düştüğümüzde babama sunmak üzere kuru yemiş, kuru incir saklardım. Babama ve anneme şöyle derdim: Merak etmeyin Clelia herkesi ve her şeyi düşünür, siz onu cezalandırdınız ama o sizden özür diliyor ve bir daha yapmayacak. Nasıl da aptaldım.”

“O çağlarda hepimiz aptaldık” demişim.

“Bana söylenen her şeye inanırdım” diye devam ediyordu, “Başımı bahçe kapısından çıkarmaya cesaret edemezdim, çünkü yoldan geçen biri gözlerimi çıkarabilirdi. Fakat bahçe kapısının parmaklıkları arasından denizi görebiliyordum ve bundan başka da hayallere dalıp gidebileceğim başka bir şey yoktu. Çünkü beni daima bahçede kapalı

tutarlardı, ben de bahçedeki bankın üzerine oturarak gelip geçenleri, sokaktaki gürültüleri dinlerdim, düşünebiliyor musunuz, limandan gelen bir siren sesi beni ne kadar da mutlu ederdi.”

“Bunları neden ona anlatıyorsun?” diye söze karışmıştı Doro, “Birinin çocukluk anılarını dinleyebilmek için insanın âşık olması gerekir.”

Clelia, “Ama en azından benden hoşlanıyor” diyerek, Doro’yu susturmuştu.

Bütün gece boyunca süren bu gevezeliklerden sonra, yıldızlar altındaki denizi seyretmiştik. Gece öylesine açık ve öylesine arınmıştı ki, uçurumlu yolun aşağılarında sahile vuran dalgaların köpükleri seçilebilmekteydi. Hatta açıktaki dalgalarınki bile. İşte o anda denizin bende bir su izlenimi değil de, altında yaşamaya zorunlu olduğum bir cam fanus izlenimi bıraktığını söylemişim. Ardından da sokağında boy vermiş ve ay ışığı olmadığı zamanlarda bile bana bir ay bitkisi gibi görünen yaşlı zeytin ağacından söz etmişim. Clelia bunun üzerine Doro ile benim koluma girerek “Ne güzel, haydi onu görmeye gidelim” diye haykırıvermişti. Oysa küçük meydanı geçerken bazı tanıdıklara rastlamıştık ve Mara’nın başından geçenler konuşulmaya başlanmıştı. Böylece laf lafı açınca Clelia yaşlı zeytin ağacını tam anlamıyla unutmuştu. Ardından kâğıt oynamak üzere herkes villaya geri dönmüştü. Biraz kırgın, belki de kızgın olduğumdan yorgunluğumu ileri sürerek onlardan ayrılmıştım.

Küçük meydanın kuytularında Berti’yi görünce sıvışmasına fırsat vermeden yakasına yapışiverdim. Kararlıydım, konuşması için, belki de onu azarlarcasına, konuşması için zorlamamın nedeni o anda karşımda belirivermesiydi.

“Bu saklambaç oyunu da ne oluyor?”

Çünkü bir saat kadar önce villanın civarında yaptığımız yürüyüş boyunca varlığını belli belirsiz de olsa sürekli olarak hissetmişim. Yeleğinin üzerine giydiği beyaz ceketini onu karanlık içinde fazlasıyla ele veriyordu. Biraz da karanlıktan cesaret bularak, bir kaza olduğunu işittiğini ve ne olup bittiğinden emin olmak istediğini kekelemişti.

“İşte gördüğün gibi hayattayım” demiştim, “Bütün gece beni takip etmenin ne anlamı vardı?”

Yanıt yerine uyumaya gidip gitmediğimi sormuştu, böylece ulu zeytin ağacının altında durmuş, konuşmaya başlamıştık. Zeytin ağacı o karanlıkta bir karaltı gibi yükseliyordu.

“Bir hanımın intihar ettiğini söylüyorlar...”

“Hanımlar da mı ilgilendiriyor seni?” diye karşılık vermiştim.

Berti ise gözlerini pencereye dikmiş bakmaktaydı. Sonra bana dönerek tutkulu bir biçimde konuşmaya başlamıştı. Herhangi bir kazanın tatilcilerden birini geri dönmeye zorlayabileceğini, doğallıkla benim veya arkadaşlarımdan birinin geri dönmüş olabileceğini düşünmekteydi.

“Akrabanız mıydı?” diye sormuştu.

O gece dostlarımdan söz açarken Clelia ve Doro’yu kastettiğini anlamıştım. Mara’nın onların akrabası olup olmadığını sorunca otuz yaşındaki Mara ile ilgilenmesinin saçmalığı beni nedense güldürmüştü. Ben de soruya soru sorarak karşılık vermiştim.

“Onu tanıyor muydun?”

“Hayır” demişti, “Şöyle böyle.”

Okuyormuş gibi yapmasıyla şakalaşarak ertesi gün için kendisine plajda randevu vermişti.

“Eğer sana genç hanımları tanıştıracığımı umut ettinse yanıldın” demiştim, “Bence bunu kendi başına da yapabilirsin.”

O gece pencerenin yanında oturmuş, sigaramdan derin nefesler çekerek Clelia’nın bana karşı duyduğu o garip güven duygusunu tekrar tekrar düşünmüştüm. Böylesi bir güvene Ginetta’nın da sahip olabileceği düşüncesi canımı sıkmıştı. Üzerime yine o tanıdık melankoli çökmekteydi. Buna biraz da Guido’yla yaptığım, cesaretimi kıran, hatta beni küçük düşüren konuşmanın anıları eklenmişti.

Allahtan günlerin sayılma gereği duyulmadığı deniz kıyısındaydım. “Gönlümü eğlendirmek için buralardayım” düşüncesi beni rahatlatıyordu.

Ertesi gün Doro’yla birlikte kayalığın tepesinde uzanmıştık, altımızda ise gözlerini kapatmış bir halde Clelia yatmaktaydı. Yeniden Mara’dan konuşmaya başlamıştık. Dikkatimizi çeken sanki plajın kadınlar ve çocuklarla ağzına kadar dolu olmasıydı, bu nedenle daha önce dikkatimizi çekmişti. Bu kalabalıkta birinin, bir Mara’nın veya bir başkasının eksikliğini kimse fark etmezdi, kalabalık yığın yığın devinmekteydi, kimsenin bir ayrıcalığı yoktu. “Bak” demişti Doro “Şu güneşlikler, şu şemsiyeler, hepsi bir başka âlem, çok şey ifade ediyorlar. Kadınlar gergef dokuyor, ıslak mayolarını değiştiriyor, birbirlerini şemsiye altında ziyarete gidiyorlar. Şu gördüğün parmakla sayılabilecek

kadar azınlıktaki kocalar ise güneşin altında karılarının istedikleri yerde oturmaktalar.”

“Bu bir kadınlar cumhuriyeti.”

“Şu sonuca varılabilir ki, onları böyle yapan yine toplumun kendisi.”

İşte o anda kayalıkların altında bir yüzücü sahile çıkmıştı, saçlarını parmaklarıyla tarayarak düzeltirken başını da yukarı kaldırmıştı. Baktım, Berti’ydi. Hiçbir şey söylemeksizin gözledim. Belki de kayalığın tepesinde olduğumu görmemişti. -Çünkü ben denizden çıktığım zaman iki adım önümü göremem.- Küçük dalgaların çarparak kırıldıkları kayalığın üzerine uzanıvermişti. Berti’nin saçları gözlerinin üzerine dökülmüş ve onları düzeltmek için yaptığı hareketler sanki yüzerken attığı kulaçları anımsatıyordu. Ardından aniden suya atladı ve sırtüstü yüzmeye başladı, su altındaki bir kayanın çevresinden dolaşırken bana seslendi, ben ise onu selamladıktan sonra yeniden Doroyla konuşmaya koyuldum. Daha sonra, yani Clelia güzellik uykusundan uyanıp bazı tanıdıklar ve genç hanımlar bulunduğumuz kayalığa geldikleri zaman gözlerimle plajı taradım ve Berti’yi kabinler arasında gazete okurken gördüm. Bu ilk kez değildi ama bu sabah her şey çok açıktı: Berti bir şeyler beklemekteydi. Ona yanımıza gelmesi için işaret etmişim, işaretim ısrarlı bir işaretti. Berti yerinden kalkmış ve bize bakmaksızın gazeteyi katlamış, ardından bize doğru yürümüş ve kayalığın ucunda durmuştu.

Doro’ya dönüp “İşte iş bilir dostumuz bu” demişim. Doro bir an için bakmış ve gülümsemişti. Sonra yeniden tuvaline dönerek çalışmaya koyulmuştu. Böylece kayalıktan inip bir şeyler söyleme sırası bana gelmişti. Siyah ve basit bir mayo giymiş olan bir genci, ortalıkta gösterişli mayolar giyerek dolaşan ve bornozlarını sırtlarından eksik etmeyen beyefendilere tanıştırmak o kadar önemli bir şey değildi, kısacası affedilebilirdi; oysa Berti’nin kasvetli ve sıkkın yüzü beni rahatsız etmişti, kendimi gülünç hissettim bir anda, sert ve kısa kesen bir biçimde mırıldanmışım:

“Buradakilerin hepsini tanıyorsun zaten.”

Ardından kayanın üzerinde toplanmış olanların yarımından geçerek denize girmek üzere olan Ginetta’ya seslenmişim:

“Beni de beklesene biraz.”

Sahile döndüğüm zaman, -Ginetta bir saatten fazladır sudaydı, ben de yalnız dönmek zorunda kalmışım- onu yeniden kumların üstünde, güneşliklerimizin arasında, dizlerini ellerinin arasına almış otururken görmüştüm.

Onu orada öylece bıraktım.

Çünkü Clelia'yla konuşmayı tercih ediyordum, Clelia ise o anda kabinden dışarı çıkmaktaydı, mayosunun üzerine beyaz bir bolero geçirmişti. Şakalaşarak selamlaşmış ve yavaş yavaş yürüyüp uzaklaşmaya başlamıştık, havadan sudan konuşuyorduk. Berti'nin görüntüsü güneşliklerin arasında kaybolduğu anda kendimi daha iyi hissetmeye başlamıştım.

Her zamanki yürüyüşümüzü yapıyorduk, yani sahilde kırılan dalgaların köpükleri ile yayılmış yatan bir kalabalığın arasında kalan geçitten geçerek...

"Ginetta'yla birlikte yüzdük" demiştim, "Bugün yüzmedin mi henüz?"

İlk günden beri nezaket kurallarından dolayı onunla beraber denize girmeyi istediğimi her zaman ima etmiştim, oysa Clelia beni her zaman kuşkulu bir gülümsemeyle bundan caydırmıştı.

"Hayır" demişti, "Hayır, denize yalnız girerim." Ardından da her şeyi topluluk içinde ve toplulukla birlikte yaptığını, oysa denizle baş başa kalmak istediğini söylemişti.

"Ama bu çok garip" demiştim.

"Garip ama böyle" diyerek kestirip atmıştı.

İyi yüzüyordu ve yüzerken canı sıkılmıyordu, bu onun verdiği bir karardı, "denizin eşliği" yeterdi, hiç kimseyi İstemiyordu, hayatında sadece kendisine ait olan hiçbir şeyi yoktu ve böylece en azından denizi ona bırakmalıydık. Böylece denizi uyandırmaksızın yüzerek uzaklaştı. Kumların üzerinde geriye dönüşünü beklemeye başladım. Sahile döndüğünde yeniden konuşmamıza dönmüştüm, gösterdiğim tepkiye verdiği yanıt hafif, yarım yamalak bir gülüş olmuştu. İsrarla sormuştum:

"Doro ile birlikte de mi girmiyorsun?"

"Onunla da girmiyorum..."

Bir başka günün sabahı sahilde yürürken yine şakalaşıyor ve kalabalıktan dolayı kıvrım kıvrım uzanıp yatmış bedenlerin üzerinden sıçırıyor, şişmanlara bakarak gülüşüyor, kadınları eleştiriyorduk

"Şu kırmızı şemsiye" demişti Clelia, "Altında kimin yattığını biliyor musun?"

Uzaktan şemsiye altında, bir portatif şezlonga uzanmış biraz kemikli bir çıplaklık

seçilebilmekteydi. İki parçalı bir mayo giymişti ve kısmen bronzlaşmıştı, açıkta kalan karın kısmı daha önceden giyilmiş tek parçalı mayonun izlerini taşımaktaydı, ayak ve el tırnakları kan kırmızımsı bir renkle ojelenmişti ve uzandığı şezlong pembe bir havlu ile kaplıydı.

“İşte Guido’nun arkadaşı bu” diye fısıldamıştı Clelia, o anda yüzünde tahmin edilebilecek bir gülümseme vardı.

“Onu ardında gezdiriyor, herkesten gizli tutuyor, buluştukları zaman ise eline öpücük kondurarak saygıda kusur etmiyor.”

Ardından kolumdan tutmuş ve hafifçe öne doğru eğilerek “Siz erkekler neden bu kadar zevksizsiniz?” diye mırıldanmıştı. Ben ise, “Bana göre Guido her zevkten biraz, her tür beğeniden kararınca yapılmış” diye karşılık vermiştim, “yani ne kadar zevksizlik varsa hepsinden payını almış.”

“Ama hayır, yanılıyorsun” demişti Clelia.

“Bu kadının pespaye olduğunu kabul ediyorum ama zavallı Guido’muz benden de hoşlanıyor.”

Böylece hiçbir şeyin kendiliğinden bayağı olamayacağını, bayağılığın ne düşünüyor ve ne konuşuyorsak ondan kaynaklandığını açıklamaya koyulmuştum. Oysa Clelia çoktan başka şeylere ilgi duymaya başlamıştı bile. Bir çocuğun başına geçirdiği garip, kırmızı bereye gülmekteydi o an. Plajın sonuna kadar böylece yürüdükten sonra, kayalıkların orada sigara içmek için durmuştuk. Sonra güneşten kavrulmuş bir halde, biraz da ilgisizce şuraya buraya göz gezdirerek geriye dönmüştük. Şemsiyemizin yanından uzaklaşan Berti’nin -onu uzaktan esmerleşmiş sırtından ve siyah mayosundan tanımıştım- huzursuz bir hava içinde çiçekli bir plaj kıyafetine bürünmüş kısa boylu bir kadınla konuştuğunu görmüştüm, kadının yanakları parıldamaktaydı ve yüksek ökçeleri kuma gömülmüştü.

Clelia o anda uzaktan Doro’ya bir şeyler için seslenmiş ve bunun üzerine ikisi de bize doğru dönmüşlerdi. Berti bizi görür görmez kaçmaya yeltenmişti, kadın ise Berti’nin ardından adıyla seslenerek seğirtirken rahat ve alaycıydı.

Beni aramak için restorana geldiğinde “Şu peşinden koşturan geyşa” demiştim, “Yoksa o gün pansiyona getirdiğin hanım mıydı?”

Berti ilgisizce gülerken sigarasının dumanlarına dalmıştı. Bense “Görüyorum da iyi bir

arkadaşın var, peki o halde neden başkalarının peşinden koşturuyorsun? Allahtan seni gruptaki kızlarla tanıştırmamışım” demiştim.

Berti o an önemli bir şeyler düşünen birisinin havasını takınarak gözlerini bana dikmişti.

“Benim suçum değil. Eğer onunla buluştuysem bu benim suçum değil, bir rastlantıydı sadece, benim için dostlarından özür diler misin?”

Böylece konuşmayı değiştirmiş ve evdekilerin maceralarını bilip bilmediklerini sormuştum. Oysa Berti her zamanki gülüşüyle, ağır ağır ve hafifçe o kadının pek çok aile kızından daha değerli olduğunu söylemekteydi. Dahası, bu tür kadınların sahip oldukları onur, sürdürdükleri zor yaşamın meyvesiydi.

“Yani, ne demek istiyorsun?”

“Demek istediğim şu: Hemen hemen bütün erkekler orospularla ilişki kurma konusunda aynı fikirdedirler, çünkü bu ilişkiler onları rahatlatır ve çevrelerine sıkıntı, rahatsızlık vermekten kurtulurlar, böylece onlara karşı garip bir saygı duyulur.”

“Tamam da, öyleyse bizi gördüğünde neden kaçmaya çalıştın, neden ondan dolayı utandın?”

“Ben mi?” diye kekelemişti. Bunun başka bir şeyden kaynaklandığını söylüyordu. Kadınlardan nefret etmekteydi ve sadece bu iş için yaşayan kadınlar onu kızdırmaktaydılar, kadınlar aptal ve kırıtkan yaratıklardı, erkeklerin şehveti onları gerekli kılmaktaydı, birisiyle anlaşmak ve daha başkalarını aramamak kibir ve boş gururdan kaçınabilmek için yeterliydi.

“Berti, Berti” diye çıkmıştım, “Aynı zamanda riyadan da.” Bana şaşkınlıkla bakmaktaydı.

“Bir insanı kullanmak” diye devam etmişim, “Ardından da hoşça kal demek... İşte buna hayır.”

Bu cümlenin ardından gülümsediğini ve gösteriş yaparcasına sigarasını söndürdüğünü görmüştüm. Daha sakin bir sesle o kadını kullanmadığını fakat, -gülerek- onun kendisini kullandığını söylemişti. Yalnızdı, deniz kıyısında canı sıkılmaktaydı, zaten hep böyle olmaz mıydı? Kendisiyle konuşmaya ve şakalaşmaya başlamıştı...

“Görüyorsunuz” demişti Berti, “Ona hayır diyemedim, çünkü onun için üzüntü duymuştum. Tamamen kırık aynalardan yapılmış bir çantası vardı, onu anlıyordum, sadece birisini arıyordu, hem de tek kuruş para talep etmeksizin... Çünkü deniz kıyısına

çalışmak için gelmediğini, burada iş için bulunmadığını devamlı tekrarlıyordu. Ama yine de şeytanın ta kendisiydi, bir erkeği sıkıntıya sokarak komik hale düşüren ve bunu kâr hanesine yazan bir şeytan.”

Berti nereye kadar varacağı, nerede duracağı bilinmeyen ve bunu öğrenmek İçin de kendisini rahatlatan her şeyi yapmasına izin verilmesi gereken biriydi. Ona bu hanımı Torino’ya götürüp götürmeyeceğini, en azından böyle bir isteği olup olmadığını sormuştum. Beni sert bir biçimde “Siz deli misiniz?” diye yanıtlamıştı. Oysa bütün o kendiliğindenliği ve bu konuşmalar sırasındaki tavrı; kendisine insanları pek ilgilendirmeyen konularda neden özür dilemesi zorunluluğunu hissettiğini sorduğum anda dağılıp gitmişti.

“Ne zaman?” diye sormuştu.

Ben de, “Biraz önce yanındaki hanımdan dolayı dostlarımdan özür dilememi isteyen sen değil miydin?” diyerek zorlamıştım.

Bunun üzerine, benim bir dost grubu içinde olmam ve kendisinin de benimle tanışıklığı olmasından dolayı, o kadınla birlikte görülmek istemediğini açıklamaya koyulmuştu.

“Öyle insanlar vardır ki” demişti, “Onların önünde gülünç duruma düşmekten daha utanç verici bir şey yoktur.”

“Örneğin kimin önünde?”

Bir süre susmuş ve sonra, “Sizin dostlarınızın önünde” diye kaygısızca mırıldanmıştı.

Beni merdivenin başlangıcında bırakmış ve kızgın güneşin altında uzaklaşmıştı. Bu saatlerde ortalık sıcaktan kavrulduğu için Doro dinleniyordu, ben gündüz uyumayı asla becerememişimdir. Pansiyona geri dönüşümün nedeni ise yakamı Bertí’den kurtarmaktı.

İşte o an sıcak ve boş geçen saatlerin sıkıntısı başlamıştı. Böylece bu saatlerde her zaman yaptığım gibi aylak aylak dolaşmaya başlamıştım. Artık bu sahilde bilmediğim, tanımadığım bir tek köşenin dahi kalmadığının farkına da varmıştım tabii.

Villaya giden yoldaydım. Clelia ile konuşmak istiyordum nedense. Ama ne yazık ki henüz çok erkendi ve böylece çevreyi kolaçan ede ede denize doğru eğilmiş ağaçların ardında kalan bir duvar bulmuş, üstüne oturmuşum.

Burada geçen sürede Clelia’yı tanımayan birinin, birlikte yaptığımız yürüyüşlere ve beraberce gülüşmemize bakarak aramızda samimi bir arkadaşlıktan daha fazlasının

olduğunu düşünebileceği aklıma gelmişti. Clelia'yı bahçede bulmuştum, hasırdan örme bir koltuğun üzerinde gölgeye uzanmıştı. Beni görmekten doğan sevinçle hemen konuşmaya başlamıştı. Konumuz Doro idi. söylediğine bakılırsa daima denizin resmini yapmaktan sıkılmıştı ve vazgeçecekti. O an hafifçe, kaçamak bir biçimde gülümsemişti. Bense "Dostumuz Guido bundan memnun olacak" demiştim.

"Neden?" demişti.

Böylece açıklamak zorunda kalmıştım: Çünkü dostumuz Guido'ya göre Doro senden çok tablolarını düşünmekteydi ve bu aranızdaki geçimsizliğin nedeniydi.

"Geçimsizlik mi?" diye kaşlarım çatarak sormuştu. Sabrım iyice taşmıştı.

"Hadi canım, boş versene, her şeyin yolunda gittiğini düşüneceğimi sanmıyorsun herhalde, ona eşlik etmemi veya onu oyalamamı, yani sorunlardan uzaklaştırmamı istediğin geceyi oldukça iyi anımsıyorum."

Clelia ise beni biraz somurtkan bir yüzle dinlemekte ve başını sürekli sallayarak olumsuzlamaktaydı.

"Ben hiçbir şey söylemedim" diye mırıldanmıştı. "Hiçbir şey anımsamıyorum" derken de gülümsemekteydi.

"En azından anımsamak istemiyorum, bundan dolayı siz de çizmeyi fazla aşarak üzerime gelmeyin."

"Lanet olsun" diye kendi kendime mırıldanmıştım, "Buraya geldiğimiz ilk gün, yani o geziden döndüğümüz ilk gün, bizi çöp yağmuruna tutmuşlardı hani..."

"Ne güzellik" diye sesini yükseltmişti Clelia, "Ve taklalar atan, ay altında bembeyaz görünen o köylü, yani duvarcı ustası veya her neyse..."

İşte o an kendimi gülmekten alıkoyamamıştım. Clelia ise, "Herkes söylediğim her sözcüğü hatırlıyor nedense, sizler hepiniz ne söylediysem hatırlıyorsunuz, ardından sorgulama faslı geliyor, anlamak, derinlemesine anlamak istiyorsunuz çünkü" diye söyleniyordu. Suratı yeniden asılmıştı. "Kendimi okul yıllarındaki gibi hissediyorum."

"Benim için..." diye mırıldanır gibi olmuşum, o anda sözümü keserek kızgınlıkla devam etmeye başlamıştı:

"Bana benim söylediğim şeyleri anımsamanın gereği yok!"

Konuşuyorum, konuşuyorum çünkü ağzımın içinde dilim var, çünkü yalnız kalmasını bilmiyorum, sen de beni ciddiye almamalısın, ciddiye almaya değmez ki söylediklerim.”

“Oh Clelia” diye iç çekmiştim, “Yaşamdan bu kadar yorulduk mu?”

“Yo, hayır, böylesi güzel” diye söylenirken, yeniden gülümsemeye başlamıştı.

Ardından Doro’yu anlamadığımı söylemişim, resim yapmaktan neden vazgeçmişti sanki? Hem de bir yerlere kadar gelmiş ve bu işin altından kalkmaya başlamışken...

Oysa Clelia o anda düşünceli bir havaya bürünmüştü, bir zamanlar hiçbir şeyi beceremeyen yaramaz bir çocuk, şımartılmış bir çocuk olmasaymış kendisinin denizin, evlerin, insanların, daracık sokakların da, kısacası tüm Cenova’nın tablolarını yapabileceğini mırıldanmaktaydı...

“Belki de Doro bu yüzden alıp başını kaçmıştı, senin de sahip olduğun, aynı nedenden dolayı, çünkü o tepeleri sever.”

“Olabilir, ama o doğduğu yeri yalnızca hatırlamanın güzel olduğunu söyler, ben yapamam, ait olduğum ve bana alt olan bir tek yer var.”

Böylece masanın başına oturmuş ve Doro’yu beklemeye başlamıştık. Clelia genç kızlığını anlatmaya başlamıştı. O hayatın saflığı ve budalalığıyla, onu bir kontes yapmak isteyen ve üç binanın -bir dükkân, bir konak, bir villa- sınırları içinde götürüp getiren yaşlılar çevresiyle alay etmekteydi. Amcasının konağı freskleri, oymaları ve sınıksız kapatılmış pencereleriyle müzeyi andıran eski bir konaktı.

Çocukluğunda Clelia için o salona girmek, o kasvetli alacakaranlıkta tüm öğleden sonrasını geçirmek korkunç bir kâbustu. Oysa çatı katında deniz vardı, soluyacak hava vardı ve cıvıl cıvıl olan sokak görülebiliyordu. Clelia’ya her zaman annesinin yaşlılarla yaptığı gevezeliği bitirmesini beklemek düşüyordu. Can sıkıntısı sürekli bir işkenceye dönüşüyordu. İşte böyle anlarda duvarlardaki tabloları, parlak bıyıklan, kardinalvari saçları, solgun yanaklı ve yaşını belli etmeyen bebekleri seyretmekle zaman öldürüyordu.

“Görüyorsun ne kadar budalayım” diyen Clelia konuşmasını sürdürüyordu, “Konak tamamen bize ait olduğu zamanlar ona tahammül edemiyordum, şimdi paramız yok ama o konağa yeniden sahip olmak için neler vermezdim.”

Doro balkonda görünmeden önce, annesinin babasının dükkânında durmasını istemediğini anlatmaktaydı. Çünkü onun gibi bir çocuğun tezgâhın önündeki kavgaları

işitmesi ve savrulmuş küfürleri öğrenmesi hiç de hoş değildi. Oysa dükkânın parlak vitrinleri vardı ve ağzına kadar doluydu -konağı dolduran eşyaların aynısı. Girip çıkan insanların ise haddi hesabı yoktu. Clelia babasının memnun olduğunu görmekten dolayı mutluydu. Ona daima konaktaki tabloları ve avizeleri neden satmadığını sorar dururdu, böylece onlar daha fazla tahrip olmazlardı...

Gülümsüyordu, 'Yani çocukken çok düşünceliydim. Geceleri, babamın fakir düştüğünü görerek korku içinde uykudan uyanırdım.'

"Niye bu kadar korkuyordun?"

Böylece Clelia o yıllarda tam anlamıyla korkuyla yoğrulmuş olduğunu söylemişti. Aşka ilişkin ilk düşünceleri şehit San Sebastian'ın bir tablosu önünde filizlenmişti. Çıplak bir delikanlı, pıhtılaşmış kana bulanmış ve karnına saplanmış bir mızrak... O azizin üzgün ve sevecen gözlerinden dolayı onu seyretmekten utanç duyardı. Onun için aşkın anlamı bu sahneydi.

"Fakat bunu neden anlatamıyorum ki?"

Biraz sonra Doro balkona çıkmış, terlemiş boynunu kuruluyordu. Beni eliyle selamlamış ve aşağı inmek için balkondan ayrılmıştı.

Clelia'ya aşk üzerine olan düşüncelerinin değişip değişmediğini sormuştum.

"Tabii" demişti.

Geriye döndüğümde geceydi, pencereye yaslanarak sigara içmekteydim. İnsan böylesine dalarak kendisini çok iyi aldatabilirdi, ama gerçek, sigara içerken bir sis halindeki düşünceleri dağıtır, zaten bu düşüncelerin düşünmekle bir ilgisi yoktur.

Buna karşın çözümler ve bulgular umulmaksızın gelirler, bir masada, denizde yüzerken veya başka şeylerden konuşurken.

Doro bir konuşmanın en yoğun anında beklenmedik bir fikri takip ederek yakalayabilmek için bir an için dalıp gitme alışkanlığımı bilirdi. Kendisi de aynı şeyi yapardı. Geçmişte sık sık beraber yürürdük ve herkes kendi sessizliği içinde bir fikrin peşine düşerdi. Oysa şimdiki sessizliği -benim gibi- bana oldukça dalgın, tuhaf ve kısacası alışılmadık görünüyordu. Birkaç günden beri sahildeydim ve bu süre içinde sanki bir asır geçmişçesine uzamıştı. Buna karşın bütün günümü harcanmış gibi hissetmekteydim,

bütün günümü, yani basmakalıp ve pespaye plaj gününü. Gece önümde durmakta ve bilmem hangi açıklık ve saydamlık dürtüsü onları bir araya getirerek derlemekteydi. Mara'nın başına gelenlerin ertesi günü, Guido'yu ve o lanet olası arabasını gördüğümde el sıkışmak için caddeden karşıya geçerken, bütün bir gece pipo içerek düşünülmüş şeylerden daha fazlasının farkına varmıştım. Yani Clelia'nın Guido'ya duyduğu güven, o ince, kadınlara saygılı ve terbiyeli adamın bayağılığına karşı geliştirilmiş, bilinçsiz ve kendiliğinden bir savunmaydı. Guido zengin ve ahmaktı. Clelia ise çok sinsice davranıyordu. Yani onu ciddiye alıyor ve ona benziyordu. Eğer Guido gülmeye başlamış ve beni konuşmaya zorlamamış olsaydı, kim bilir bu düşünce düzlemi üzerinde nerelere varırdım.

Otomobiline binmiş ve o saatlerde herkesin boy gösterdiği bara gitmiştik.

Mara'dan konuşurlarken daha önceki düşüncemin ucunu kaçırmamaya dikkat ediyordum. Eğer Clelia'nın yakınmalarına benim gibi Doro da kulak veriyorsa, nasıl oluyordu da Clelia'nın benimle bile olsa sırlarını paylaşmasından rahatsız olmuyordu? İşte o sırada onlar da bardan içeri girdiler. Selamlaşmadan sonra Guido'nun ilk sözü Cenova'dan geçerken sürekli olarak Clelia'yı düşündüğüydü. Clelia'nın tepkisi ise şirretçe bir şakaydı. Bu şaka ise benim aynı çocuksu güveni geçmişte Guido'ya da duyduğundan şüphelenmeme yetmişti, bu ise çok tersime gitmişti

Akşam yemeğinden sonra Guido otomobiliyle Ginetta'yı da getirerek bize katılmıştı, gösterişli bir havası vardı. Doro ile Guido kendi işlerine ait konular üzerinde konuşurlarken ben, Clelia ile Ginetta'nın konuşmasını dinlemekte ve dağdan inerken Doro'nun yaptığı konuşmaları, evlenmiş ama tek bir kadınla yetinemeyen bir erkeğin yapabileceği konuşmaları gözden geçirmekteydim.

Kaş çatarak gülüşleri ve bazı düşüncelerinin saldırganlığı onu kadın biçiminde fakat cinsiyetsiz birisi yapıyordu. Öteki kadınlara nasıl olup da benzediğini bir türlü anlayamıyordum. Ginetta'nın içinde saklı bir hınzırlık vardı, bu zaman zaman bütün vücudunu kaplıyordu. Onun dostlarına hiçbir zaman itirafta bulunabileceğini sanmıyordum. Fakat konuşurken gözleseniz sanki içinde hiçbir gizli köşe olmadığını sanırdınız. Gösterişsizce açılan gri gözlerinde her zaman bir temizlik ve saflık izlenimi vardı.

Clelia ile bilmem hangi skandaldan konuşmaktaydılar -pek iyi hatırlamıyorum ama -hatırladığım, Ginetta'nın skandalı savunduğu ve arada bir Doro'nun sözünü keserek ona

sorular sorduğu, Clelia'nın da tatlılıkla bunun ahlaki bir sorun olmayıp bir beğeni, bir biçim sorunu olduğunu tekrarlamasıydı.

Ginetta "Ama evlenecekler" diyordu.

Clelia ise bunun bir çözüm olmadığını söyleyerek yadsıyordu, evlilik bir çare değil bir seçimdi, soğukkanlılıkla yapılması gereken bir seçim.

"Evet ama bu bir seçim olacak" diyerek Guido söze karışmıştı, "Geçirdikleri onca deneyimden sonra..."

Ginetta gülmüyordu ve itiraz etmekteydi:

"Eğer evliliğin amacı aile ise onu hemen düşünmemiz en uygunu.

"Amaç hiç şüphesiz ki aile değildir" diyerek Doro da konuşmaya katılmıştı. "Amaç bir aile için en uygun ortamı hazırlamaktır "

"Ortamı olmayan bir çocuk, çocuksuz bir ortamdan iyidir." Ginetta böylece kestirip atmıştı. Sonra kızarmıştı ve o an kendisine baktığının farkına varmıştı.

Clelia bize likör servisi yapmak için kalktıktan sonra konu dağılmış, hep birlikte kâğıt oynamıştık. Gecenin ilerlemiş saatlerinde Guido bizi eve götürmüştü. Ginetta'yı, arabayı park ettiği garajın önünde bıraktıktan sonra pansiyona doğru yürümeye başlamıştık. Bu yürüyüşü yalnız başıma yapmak isterdim ama bütün gece çok az konuşmuş olan Guido, - zaten oyun sırasında da dikkatsiz ve huzursuzdu,- kendisine eşlik etmemi istemişti. Yeniden Mara konusu açılmıştı ve Guido konuşmayı isteksiz bir biçimde sürdürmekteydi. Mara iyi ellerdeydi, tehlikeli bir durumu yoktu. Pansiyonun önüne vardığımızda yürümeye devam etmişti.

Pansiyonumun bulunduğu dar sokağın başına kadar sessizlik içinde yürümüş ve bir an için duraklamıştım, Guido birkaç adım devam ettikten sonra olağandışı bir tavırla dönmüştü.

"Sizi bekleyen varsa bırakın beklesin, benimle istasyona kadar gelin."

Beni kimin beklediğini sormuştum ve Guido dikkatsiz bir halde "Bakın hele" demişti "Söz verdiğiniz birisi yok muydu?"

"Hiç kimse" demiştim, "Bekâr ve yalnızım."

Guido bir şeyler mırıldanmıştı ve yeniden yürümeye başlamıştık!

“Beni kim bekleyebilirdi?” Yeniden soruya dönmüştüm “Belki de şu plajdaki delikanlı?”

“Hayır hocam, ben bir ilişkiyi kastediyordum, bir beraberliği...”

“Neden? Beni birisiyle mi gördünüz?”

“Hayır, bunu demiyorum, ama kısacası bir gönül eğlencesi gerekmez mi?”

“Ben buraya dinlenmek için geldim ve benim için en büyük eğlence de yalnız kalmaktır.”

“Evet, evet kuşkusuz” diyen Guido başını eğerek düşüncelere dalmıştı.

Konuşmaya başladığım zaman küçük meydandaki barın önüne gelmiştik. “Ya sizin birlikte olduğunuz birisi var mı?”

Guido başım yeniden doğrultarak “Evet var” demişti, sesi kızgındı, “Evet var, hepimiz aziz değiliz ve bilemezsiniz bana nelere mal oluyor.”

“Mühendis bey onu neden gizliyorsunuz?”

Guido halinden memnun bir tavırla gülümsemişti, “İşte bana pahalıya mâl olan da bu. İki hesap, iki masa, iki ev... Emin olun, bir sevgili daha pahalıya patlayan bir eştir.”

“Öyleyse evlenin.”

Guido altın dişlerini göstererek gülümsemişti. “Bu daima çift katlı harcama olabilir. Siz kadınları tanımıyorsunuz. Bir sevgili, umut ettiği sürece rahat ve sakindir. Kazanacak çok şeyi vardır. Ama insanın elinin altında karısının bulunması bir zavallılıktır.”

“Şakalaşıyoruz canım, yaşlılıkta da yapılacak şeyler vardır.”

Onu pansiyonun önünde bırakırken ertesi gün hanım arkadaşıyla tanışacağıma söz vermiştim. Elimi hararetle sıkmıştı. Geriye dönerken Berti’yi düşünüyordum, çevreye bakınmıştım. Bu kez ortalıkta yoktu.

Ertesi gün öğleye kadar yazmaya devam ettim. Sonra sokaklarda aylakça dolaştım. Hâlâ bir gece önceki düşünceleri aramaktaydım, oysa şimdi sürmekte olan kaynaşma, günün gölge bırakmayan açıklığı karşısında bana oldukça solgun ve güçsüz görünmekteydiler. Kumsala gitmek istiyordum, herhalde herkes oradaydı.

Plaj tesislerinin girişinde Guido’ya rastladım, bu kez kestane renkli bir bornoz giymişti. Beni hemen yakalamıştı ve sanki anlaşmışız gibi o malûm güneşliğin altına doğru yürümeye başlamıştık. Oraya vardığımızda Guido kendiliğinden bir gülüşle seslenmişti

“Sevgili Nina, nasıl uyudun? İzin verirsen... tanıştırayım” diyerek adımı söylemişti.

O elin ince parmaklarına dokunmuştum. Güneşliğin tavanı ile tepesi arasında her şeyden çok dikkatini çeken, uzun ve bronzlaşmış bacakları ve onları tamamlayan garip sandaletlerdi. Yeniden doğrulmuş ve plaj sandalyesinin üzerine oturmuştu. Guido’ya seslenişi gibi sabit ve kısık bakışlarla beni süzmekteydi. Hal hatır sorup, birbirimize iltifat ettikten sonra denize yalnızca akşama doğru, suyun ılık olduğu saatlerde girdiğinden söz açmış, şakalarım üzerine uzun uzun kahkahalar atmış, yeniden görüşmemiz, dileğiyle el sıkışmıştık. Guido şemsiyenin altında kalmıştı.

Kayalığa çıkmış ve Berti’yi görmüştüm. Bir kayaya yüzü dönük oturuyor, Ginetta’nın on altı yaşındaki bir arkadaşıyla sohbet ediyordu. Doro ikisinin arasında kuma yatmıştı ve Clelia o saatte denizin kucağındaydı.

Bir gün Doro bana resim yapmaktan neden sıkıldığını anlatmıştı. Koluma girmiş ve denize tepeden bakan bir uçurumun kenarında kıvrıla kıvrıla uzanan bir patikadan yürüyerek yavaş yavaş kasabadan uzaklaşmıştık.

“Eğer gençliğime dönebilseydim” demişti, “Yalnızca tablolarla uğraşırdım. Kapıyı ardımdan paralarcasına çarparak çıkar ve evden son hızla uzaklaşırdım. Bu ne kadar kesin bir şey olurdu değil mi?”

Bu kızgınlık hoşuma gitmişti. Fakat böyle yapmış olsaydı Clelia ile evlenmiş olmayacağını söylemişim. Doro ise bunun şimdiye kadar yanılmadığı biricik şey olduğunu mırıldanmıştı.

Clelia onun için biçilmiş bir kaftandı sanki. Ardından kendisini asıl kızdıran şeyin boş zamanlarında yaptığı o aptalca tablolar değil de, tutkusunu ve benimle pek çok konuda konuşmak için isteğini yitirmesi olduğunu söylemişti, bu yadsınamazdı.

“Hangi konular?” diye sormuştum.

Beni baştan aşağı öfkeyle süzmüş ve olan biteni eğer böyle ele alıyorsam daha fazla yakınmaya gerek olmadığını, çünkü benim de yaşlanmaya başladığımı, görüldüğü kadarıyla bunun herkesin başına geldiğini söylemişti. Ben ise “Herkesin başına gelecek” demiştim, “Ama konuşma isteğini yitirdinse bunun benimle bir ilgisi yok.”

Huzursuz olduğunun ve bu durumun gerçekten de gülünesi bir konu olduğunun farkına varmışım ama bu sırada koluma girmiş olan Doro kolumdan çıkmıştı. Altımızda parıldaayan denize bakarken birdenbire aklıma bir düşünce gelmişti. Onunla Clelia

arasındaki çekişme belki de Doro'nun biraz önce sergilediği, birbirini izleyen, birbirine benzeyen aptallıklar dizisinden başka bir şey değildi. Oysa Doro, yeniden tartışmamızdan önceki ses tonuyla konuşmaya koyulmuştu. Ben ise tartışmamızdan doğan kızgınlığının ve kırgınlığının onun tarafından umursanmadığını fark etmiştim.

Onu kaygısızca yanıtlıyordum, oysa içimdeki kin duygusu gittikçe kabarıp taşmaktaydı, içime çöken bu duygu gerçek ve önlenemez bir öfkeydi.

Sonunda sordum: "Clelia'yla neden bozduğunuzu bana hâlâ anlatmadın."

Önce ne demek istediğimi anlamamış, ardından da beni kuşku ile süzüp "Hâlâ bunu mu düşünüyorsun? Öyleyse sen kalın kafalının tekisin, böyle şeyler evliler arasında her gün olur" diyerek atlatmıştı.

Aynı gün okuduğu can sıkıcı romandan yakınan Clelia'ya ise, böyle durumlarda suçun okunan kitap kadar okuyana da ait olduğunu söyleyince, gözlerini kaldırmış ve gülümsemişti. Ardından da, "Herkes bir şeyler oluyor, buraya dinlenmeye geliyorsunuz. Bir süre sonra da küstahlaşıyorsunuz" diyerek saldırıya geçmişti.

"Hepiniz demekle kimi kastediyorsun?"

"Guido bile, ama Guido'nun en azından bir özrü var, o kadının pençesinde işkence çekiyor, ama sizin bir özrünüz bile yok.

Bense alaycı bir tavırla omuzlarımı silkmişim. Adı geçen hanımefendiyle tanıştığımı söylediğim zaman Clelia'nın duyduğu heyecandan yanakları kızarmış ve ellerini birbirine çarparak neredeyse yalvarmaya başlamıştı; "Söyleyin, lütfen söyleyin, nasıl biri?"

Böylece Guido'nun onu başından savmak gibi bir niyeti olduğunu söylemek zorunda kalmıştım. Bunu Clelia'nın çok hoşuna giden bir hava içinde söylemiş ve nasıl mutlu olduğunu da görmüştüm. Ardından, kendisine çok pahalıya patladığından yakındığını eklemiş ve "Eğer öyleyse neden onunla evlenmiyor peki?" diye sormuştum.

"Bu dediğin başka şeyleri gerektirir" diye yanıtlamıştı. "Oysa bu kadın aptalın biri. Kendini bir dolabın çekmecesinde saklanmaya razı bir mücevher kutusu gibi gösterebilmesi yeterli. Böylesi hoşunuza gider miydi acaba?"

"Şimdiye kadar benim gördüğüm yalnızca bacaklarıydı, kim bu kadın? Bir balerin mi?"

"Bir kasiyer" demişti Clelia, "Tüm Cenova'nın tanıdığı bir büyücü, Guido'dan önce

dillere destan olmuştur.”

“Öyleyse kurnazın teki.”

Clelia gülümseyerek:

“Guido’yla öyle pek fazlasına gerek yok”

Ben ise, “Onu tuzağa düşürmek için en etkili yöntem uslu, yumuşak başlı birinin kılığına bürünmek olmalı” diyerek düşüncemi dile getirmiştım.

“Ve bir kadının kendisini dolaba kapatmaya razı birisi olarak göstermesi de iyiye işaret, yani demek istediğim, böyle oldu mu, artık evden biri diye düşünülür.”

“Eğer bunun iyiye işaret olduğunu düşünüyorsan” derken Clelia’nın yüzü oldukça asıktı.

“Ama onunla evlenmekten başka ne yapabilir ki?”

“Hayır, hayır”, diye kızgınca söylenmişti Clelia. “Onu bir daha evimde ağırlama düşüncesi bile beni rahatsız ediyor.”

“Onun gibi bir sersem bir Clelia veya bir Ginetta’yla evlenmesini mi tercih ederdin?” diye sorduktan sonra nasıl bir tepki göstereceğini gizlice gözlemlemekteydim, ama “sersemi” duymazlıktan gelmişçesine pas geçmişti.

“Ne insafsızlık” diye mırıldanmaktaydı, “Korumasız bir genç kızın herhangi birinizin önünde olması ne büyük bir insafsızlık. Şu sizi parmaklarında oynatan kadınlar ne kadar da iyi ediyorlar.”

Bu konuşmayı izleyen günlerden birinde, bir öğlen Guido önceden haber vermeksizin kapımda belirmişti. Yüzünde her zaman özür dilerken takındığı şımarık gülüşüyle kitap okurken beni rahatsız etmek istemediğini söylemişti Böylece içeriye davet etmek zorunda kalmıştım ve demir karyoladan dolayı canım sıkılmıştı. Hemen pencerenin kenarına ilişivermişti. Giderken şapkasıyla yelpazelenmekteydi ve benden, Doro ve Clelia’yı arabayla gelip alamamaktan dolayı üzgün olduğunu, özür dilediğini kendilerine iletmemi istemişti. Çünkü verilmiş bir sözü vardı.

O gece plajda Guido hakkında konuşulabilecek en kötü şeyler konuşulmuştu, en zehirli dili kullananlar ise gruptaki genç hanımlardı. Çünkü bu gezi için çok hayal kurmuşlardı. Aramıza yerleşmiş ve artık kök salmaya başlamış olan Berti kayıtsız görünen tek insandı. Bir alçalan, bir yükselen sesiyle deniz kıyısına, denizle haşır neşir olmak için gelinmesi

gerektiğini ve sığınacak limanlar veya sır saklayan kuytular aramanın ise boş olduğunu anlatmaktaydı.

“Neyse” diyerek yanına oturmuştum.

“Artık kitapları, edebiyatı düşünmüyor musun?”

“Tam aksine” diye yanıtlamıştı, “Onlar için her zaman hazırım.”

“Etrafta dolaşan bunca genç kadına karşın mı?”

Beni küskün bir halde baştan aşağı süzmüştü, “Ben mi?” diye kekelemişti, canının sıkıldığı her halinden belliydi. Bu sıkıntı onda gördüğüm isteksiz ve “evet efendim”ci havaya katılmıştı.

“Peşimizde koşturmana karşın senden midemizin bulandığını söyleyemem” deyince yüzünde hafif bir gülümseme belirmişti. O sırada önümüzden başına bonesini geçirmiş olan Ginetta geçmekteydi. Yattığım yerden denize doğru ağır ağır yürüyüşünü seyretmekteydim. Kulaklarını kapatmak için uğraşırken, bir kadın için oldukça uzun boylu olduğunu düşünmüştüm. Benim baktığım yere dizlerini karnına çekmiş bir halde bakmakta olan Berti kendiliğinden mırıldanıvermişti.

“Hepsi bana can sıkıntısı veriyor, bir kadının ne olduğunu şimdiye dek kim anlayabildi ki?”

Ardından önümüzde Doro belirivermişti. İkimizin yanına oturmuştu.

“İşte öğrencim bu” diyerek tanıştırmıştım.

Dizlerinin üzerinde doğrulup tokalaşmıştı. Doro şu anda pek iyi anımsayamadığım bir konuda konuşmaktaydı. Üzerinde öğrencilik yıllarındaki garip ve gözünü budaktan sakınmayan bir hal vardı.

Oysa söyledikleriyle Berti’nin ilgilenmediği açıktı. Ben ise bir yandan Doro’yu dinliyor, bir yandan da Berti’yi gözlüyordum. İşte o anda Berti beklenmedik bir biçimde ortaya atılarak teklifsizce sormuştu:

“Burada daha uzun bir süre kalmayı düşünüyor musunuz?”

Doro onu baştan aşağı süzdükten sonra inatla susmaktaydı. Bu sırada beklemekte olan Berti’nin güneş yanığı yüzüne karşın kızardığını fark etmiştim. Uzun bir sessizlikten sonra ağustosun sonunda ayrılacağımı söylemiştim. Doro inatla susuyordu. Üçümüz

birden denizi seyre dalmıştık.

Ginetta'nın denize girdiği yerde beklenmedik bir anda Clelia sahile çıkmıştı. Bize yaklaşmasını beklerken yüzünde hafif bir gülümseme var mıydı, farkına varamadım. Artık iyice yaklaşmıştı ve ıslak parke taşlarının üzerinde ayağı kayınca yüzü birden asılıvermişti.

"Haydi buyurun, deniz artık sizin" diye seslenerek güneşliğe doğru yönelmişti

Doro ise ayağa kalkıp yürüyüşe çıkmamızı önermişti. Yerimden Berti'yi gözleyerek kalkmışım. Stoacı filozofların havası içinde gözlerini ufka dikmiş bakmaktaydı.

Daha sonra dinlenmiş ve ferahlamış olarak Clelia'nın şemsiyesinin altına oturmuştuk, Clelia sigara içmekteydi ve ben de pipomu yakmıştım.

"Kim bilir Berti nereye gitti" diye mırıldandım. Aramıza uzanmış bir halde yatarak göğü seyreden Doro'nun kılı bile kıpırdamamıştı.

"İkiniz birbirinize uygun arkadaşlırsınız, öyle ki sizleri birbirinizden ayırmak zor" diyerek konuşmaya başlamıştı Clelia. Ben ise hemen "Aranıza bir kara çalı gibi girmeyi istemiyorum" diyerek karşılık vermişim. "Çünkü bunu bile kıskanacak kadınlar vardır."

O türden öyküler Clelia'nın hoşuna gittiğinden restorandaki tüm olayları ve tartışmaları anlatmalıydım. Doro ise hiçbir şey söylemeksizin göğü seyretmekle yetiniyordu.

Restoranda Berti'nin yüzü yine asıktı. İçeriye tam bir avarelikle girmişti. Yanıma geldiğinde öğlende beraber bir şeyler okumak istediğini söylemişti. Ben de, "Artık geç hanımlar ilgini çekmiyor mu?" diye takılmışım.

"Kimler? Hepsinden nefret ediyorum."

"Bana Doro'nun dostluğunu kazanmak istediğini söylemeyeceksin sanırım."

Ardından Doro'nun benim için gerçek bir dost olup olmadığını sormuştu, ben de Doro ile karısının sahip olduğum en gerçek dostlar olduğunu söylemişim.

"Karısı mı?" diye kekelemişti.

Clelia'nın Doro'nun karısı olabileceği aklının ucundan bile geçmemişti. Gözleri parlayarak "Gerçekten, mi?" diye sormuştu. "Gerçekten mi?" Sesi kısılmış ve yakasını bir türlü kurtaramadığı, ona ciddi bir hava veren can sıkıntısının içine gömülmüştü.

“Peki sen ne sanıyordun?” diye mırıldanmıştım, “Yoksa bir balerin olduğunu mu sanmıştın?”

O anda masa örtüsünü buruşturmaktaydı, söyleyecek sözü olmadığından suskunluğun içine yuvarlanmıştı. Ardından başını kaldırarak bana baktığında gözlerinin parlak, saf ve uzaklara bakan iki nokta haline dönüştüğünü fark etmiştim. Kendisini bu dalgınlıktan kurtarınca o öğlen bana gelip gelemeyeceğini sormuştu.

Ardından, “Sizinle buluşmaya hiç kimse gelmeyecek mi?” diye sorarken, Clelia’yı düşündüğü açıktı.

“Bu ne biçim iş” diye patlamıştım.

“Hem kadınlardan nefret ediyorsun, hem de onları düşündüğün zaman kızarıyorsun.”

Verdiği saçma sapan yanıtı şu anda hatırlamıyorum, ama üzerimize büyük bir suskunluk yayılmış ve sonunda kalkarak yürümeye başlamıştık. Yol boyunca Berti’nin suskunluğu sürmüştü. Ama zamanla kendini toplayarak konuşmaya ve sorularıma yanıt vermeye başlamıştı. Üzerinde önemli bir şey düşündüğünden arada bir konuşan birinin havası vardı. Bir süre sonra ev sahibesi ile konuşmak için ulu zeytin ağacının altında durmuştum, o ise merdivenin başında beni beklemekteydi. Merdivenin cilalı taştan yapılmış tırabzanına gözünü dikmiş, zaman zaman cilalı taşı dudaklarında hafif bir gülüş ve alaycı bir ifadeyle okşamaktaydı. Ev sahibesiyle sohbetimiz bitince koluna girerek, “Hadi bakalım tırmanalım” demiştim.

Yukarıda sigaralarımızı içerken pencereye gitmiş ve sırtım dayamıştı, anladığım kadarıyla oda içerisinde dolanırken beni gözlemekteydi.

Lavaboda ağzımı çalkalamak için sırtımı ona döndüğümde “Hocam, halimden memnunum ben” diye konuşmaya başlamıştı. “Nasıl?” diye sormuştum.

“Öylesine...” anlamına gelen bir jestle karşılık vermişti. Neyse, o öğlen de beraber bir şeyler okuyamamıştık. Bana kendisine zaman zaman çalışmaya, bir şeyler yapmaya ilişkin bir özlemin geldiğini anlatmaya koyulmuştu. Ama bir sorumluluk mevki, bir iş sahibi olmak için duyduğu bu isteği ders çalışmak için duymuyordu nasılsa; onun istediği biz yetişkin erkeklerin, örneğin benim, gece ve gündüz erkek olmasını sağlayan o duyguyu hissetmekti.

“Ama sen zaten çalışıyorsun” demiştim, “üstelik gençsin, senin yerinde olmayı ne kadar isterdim.”

Bunun özerine insanların gençliği ve genç olmayı neden göklere çıkararak övdüklerini anlamadığını söylemişti. Kendisi çoktan otuz yaşına gelmeyi, kazanımları olan birisi olmayı nasıl da istemekteydi, orta yaşa gelinceye kadar geçirilen yıllar aptallığın egemen olduğu yıllardı çünkü.

“Aptallık bütün yaşlarda vardır” demiştim, “Ve geçmiş zamanla ilginç bir hal alır.”

“Hayır” demişti Berti, on beş veya on yedi yaşındayken geçirilmiş günlere baktığında ilginç hiçbir şeye rastlamadığını söylemişti, o yılların geçip gittiğinden memnundu. Ona o yılların en güzel yanının yapılan aptallıkların aptallık olarak sayılamayacağını açıklamaya koyulmuşum, oysa Berti için sadece bu nedenden dolayı o yıllardan hoşlanmamak yeterliydi çünkü ne yapılırsa yapılsın gençliğe verilirdi. Ardından beni gülümseyerek süzmeye başlamıştı.

“Öyleyse yaptığım şeyler aptallık sayılmaz mı?” “Ne yaptığına bağlı” demiştim, “Eğer dostlarımın karılarına sıkıntı verersen bu tam anlamıyla bir aptallık, hatta terbiyesizlik olur.”

“Ben kimseye rahatsızlık vermiyorum” diye karşı çıkmıştı.

“Bakalım, göreceğiz.”

Konuşmamızın sonraki bölümünde Clelia'nın arkadaşımın sadece metresi olduğunu düşünmesinin çok aptalca bir şey olduğunu ve şu anda onun Doro'nun karısı olduğunu anladığından dolayı çok memnunluk duyduğunu itiraf etmişti. Çünkü kendilerini ilk teklif edenin kollarına atmak için birtakım özürleri olan kadınlar onu deli etmekteydi. Soluk soluğa şöyle demişti: “Dünyanın ve yaşamın bana koca bir genelev gibi görüldüğü pek çok gün vardır.”

İşte o an, onu kulak tırmalayan bir ses susturuvermişti. Bu sesin sahibini tanımaktaydım, huysuz ve belki de hayattan nefret eden bu ses kaldığımız evin sahibesine sert sert cevaplar verirken sokaktan tırmanıyor, duvarları geçiyor ve odamın içine yayılıyordu. Hiçbir şey söylemeksizin Berti'yle bakışmaktaydık. Berti büyük bir suskunluk içinde gözlerini yere indirmişti. Sokaktaki çığlık çığığa kadının plajdaki kadın olduğunu biliyordum, şu Berti'nin gülüp geçtiği sevgilisi yani... Berti taş kesilmişçesine kıpırdamadan durmaktaydı.

Ev sahibemiz “Hayır, burada yok. Hiçbir şey bilmiyorum”, dedikçe, diğeri şimdiye kadar

hiç kimsenin kendisine böylesine saygısızca davranmadığını, bunun için yüzüne sürülen lekeyi temizlemeye kutsal suyun bile yetmeyeceğini haykırmaktaydı...

Sesler kesilmişti. Birisinin uzaklaşan ayak sesleri sokakta yankılanıyordu. O anda Berti'nin bir şeyler söylemesini beklemekteydim, o ise kaskatı kesilmiş bir yüz ve dalgın gözlerle bana bakmaktaydı.

Giderken böyle olayları bir kez daha tekrar etmemesini dilemiş, sonra sözü kısa keserek kapıyı arkasından kapatmıştım.

O gece kayalıklara gelmemişti. Oysa Guido terini sile sile çıkagelmişti. Clelia alaycı bir biçimde yukarıya dans etmeye yeniden ne zaman gidebileceğimizi sormuştu. Doro'ya dönerek "Duyuyor musun?" demişti Guido, "Karın dans etmek istiyor."

Doro "Ben ise istemiyorum" diye yanıtlamıştı.

Böylece Clelia bana amcasının o eski malikânesinin bir balkonunu anlatmaya koyulmuştu, o gece aklına takılan, oraya yeniden dönme isteği vardı. Guido bizi biraz dinledikten sonra benim geçmişe özlem duyuran, onları canlandırmaya en uygun insan olduğumu söylemişti. Clelia ise kaçamak bir biçimde gülümseyerek şimdilerde konuşulan şeylerin ona ait olduğunu söyleyivermişti. Guido boş vererek yeniden Celia'ya takılmış ve bize hiç olmazsa ilginç şeyler anlatabileceğini söylemişti, anlatabileceği ilk dans edişi olabilirdi, çünkü bir kadının ilk dansı önceden beklenmeyen olaylarla doluydu.

"Hayır, hayır" diyerek itiraz etmişti Clelia.

"Biz senin ilk dansını dinlemek istiyoruz veya son dansını, hani şu dün gece yaptıklarım..."

O anda Doro ayağa kalkmış "Siz sakın olsanız biraz, ben yüzmeye gidiyorum" demişti.

"Sen merak etme, daima kadınların ilk dansından konuşulur, ya sesi çatallaşmış erkek çocuklarının ilk dansını bize kim anlatacak?" demiştim.

"Bir genç kıızı kollarının arasına ilk kez aldıklarında geleceğin Guido'larına ne olur acaba?"

"İlk kez diye bir şey yok."

"Küçük Guido'lar verilmiş bir tarihte başlamışlardır, onlar doğmadan önce de dans etmekteydiler" diyerek devam etmişti Clelia.

Böylece Doro dönünceye kadar atışmaya devam etmiştik. Bu türden saldırgan şakalaşmalar Clelia'nın hoşuna gidiyordu ve bizi çok anlamlı, imalı sözcüklerle, bir kurnazlıkla -belki de yanıliyorum- allak bullak ediyordu. Guido ise çoğu kez konuşmaları anlamakta biraz tutuktu, daha doğrusu, kafası başka yerde olan birisinin kaygılı havası içindeydi.

Ama isteksiz de olsa inceliğinden dolayı oynadığımız oyuna uyum göstermeye çalışması beni güldürüyordu. Onlara bakarak "Bir karı koca gibi görünüyorsunuz" deyince, "Terbiyesiz" diye çıkışmıştı Clelia.

Guido ise "Clelia gibi bir kadınla şakalaşmaktan başka ne yapılabilir?" diyerek söze karışmıştı.

Söz sırası bana gelince "Şaka yapılamayacak bir tek insan vardır" demiştim.

"Haklısın" diye mırıldanmıştı Clelia.

Doro geldiğinde kendisini kumların üstüne atıvermişti. Güneş de yavaş yavaş batmak için hazırlanıyordu. Biraz sonra Guido ayağa kalkmış ve bara gideceğini söylemişti. Artık kapatılmış olan güneşliklerin ve akşamüzeri piyasaya çıkmış olanların arasından uzaklaşmaya başlamıştı. Biraz sonra Ginetta ve diğer gençler sahile yanaşmakta olan bir kayığı selamlamaktaydılar, üçümüz ise susuyorduk. Dalgaların sahilde köpükler içinde kırılırken çıkardıkları, önce güçlü sonra sakinleşmiş sesleri duyulmaktaydı.

"Onu tanıyorsun" demiştim bir solukta. Öğrencim seni tanıdıktan sonra hayatını değiştirmeye karar verdi."

Doro başını kaldırmış, Clelia'nın gözleri ise fal taşı gibi açılmıştı.

"Sevgilisinden ayrıldı, daha doğrusu başından defetti ve tüm kadınlar hakkında kötü düşünüyor. İyie doğru atılmış bir adım."

Clelia "Teşekkürler" diye mırıldanmıştı.

Bu sırada Doro sırtüstü uzanmak için dönmüştü. Bu kıpırdanma üzerine "Şuraya bakın Doro da buradaymış" diye sürdürmüştüm...

"Sana söylediğimi ona da söyleyebilirim Clelia. Bu çocuk sana düpedüz âşık."

Clelia kıpırdamaksızın gülümsemişti:

"Bundan dolayı çok üzüldüm... Yapabileceğim hiçbir şey yok mu?"

Kendimi gülmekten alıkoymamıştım.

“Etrafta dolaşan bunca genç kız varken...” demişti Clelia, “ok can sıkıcı bir Şey.”

“Fakat neden?” demiştim, “Kendisi mutlu, belki de hepimizden mutlu. Onun nasıl kendinden geçerek bylendiğini görmek gerek.

Clelia sadece “Eğer böyle ele alıyorsan...” demişti.

Doro kumun üzerinde bir yandan diğer yana dönerken mırıldanıyordu:

“Ah, yeter artık, kesin.”

Ona susmasını, çünkü konuştuklarımızın onu, ilgilendirmediğini söylemiştik. Clelia bir süre için gözlerini kuma dalıp gitmişti. Sonra birden, “Bu gerçekten doğru mu?” diye sormuştu.

Gülümseyerek olumluamıştım. “Bu aptal bende ne buluyor” diye hırçınlaşan Clelia beni Őüpheli bakışlarla süzmeye başlamıştı.

“Hepiniz, ama hepiniz aptalsınız.”

Yeniden ğrencimin mutlu olduğunu ve bunun ona yettiğini tekrarlamaya koyulmuştum. Bana sorulsaydı, o çağlarda ve bu koşullarda seve seve aptal olmayı kabul edeceğimi ağzımdan kaırıvermiştim.

Böylece Clelia gülümsemiş, “İşte bu doğru amcamın maliknesindeki balkonda otururken ders çalışmak yerine kğit toplar yaparak onları aşağıdan geçenlerin ensesine attığım kadar doğru” demişti

“Bir seferinde ise, bir beyefendi balkonun altında durmuş ve yüreğimi ağzıma getirmişti, ona neler attığımı merak ediyordu, oysa buruşturup attığım Latince devimdi.” Doro gülüşünü saklamak için mi yüzükoyun kumların üzerine uzanmıştı bilmiyorum.

Bense “O beyefendi herhalde Guido’ydu demiştim.

O an Clelia gözlerini bana dikmiş ve ardından “Guido’da hoşuna gitmeyen ne var?” diye sormuştu. Bozulmuştum. “Onu tanıyorsun...” diyebilmiştim sadece.

Clelia kısaca “Guido böyle Şeyler yapmaz” demişti “Guido kadınlara sayđı duyar.”

Bir gece Guido büyük bir incelik ve rkeklikle beni yukarıdaki gece kulübüne gitmek için

arabasına davet etmişti. “Nina da orada olacak, izin verirsiniz değil mi?” derken ısrarla Berti’nin yüzüne bakmaktaydı. Berti ise benim Guido ile konuşmam için birkaç adım geride duruyordu ve gözlerinde sorgulayan bir bakış vardı. Guido’ya esprili bir genç olan, iyi dans eden ve benim yapamayacağım şeyleri yapabilecek Berti’yi de oraya götürüp götüremeyeceğimizi sormuştum. Guido önce biraz kaşlarını çatmasına karşın “Tabii” demişti. Böylece onları birbirine tanıştırmıştım.

Yine o sessiz gecelerden biriydi. Berti Clelia’yı orada bulabileceğini ummaktaydı, oysa onun yerine kendisine, onu tepeden tırnağa süzen ve bizimle gevezelik eden Nina ile dans etmek düşmüştü. Biz ise küçük bir masanın başına oturmuş suskun bir halde dans etmekte olan çiftleri seyrediyorduk. Nina’dan ayrılmak isteyen bir Guido yoktu karşımda, bana dikkatsizce söyledikleri tam anlamıyla bir iç dökme olarak görünüyordu.

“Hocam” demişti, “Artık yaşamımı değiştiremeyecek bir yaştayım. Ama eğer Nina ayrılmayı isterse, eğer yeni bir ortam ve yeni bir ilişkinin koşullarım bulursam her şeye daha değişik ve daha iyi gözlerle bakacağım.”

“Öyleyse ona açılmaktan başka çare yok.”

“Hayır” demişti Guido, “İnsan kendisini bazen yalnız hisseder. Birçok arkadaşı, birçok eğlence ilişkisi olmuş bir erkek için bu ne demektir bilirsiniz, insan her zaman yaşamını onlara adayamaz ki.”

“Açık yürekli bir açıklama yetmez mi?” diye önermiştim.

“Başka kadınlarla olabilir, ama onunla hayır. Bir arkadaş eski bir arkadaş... Anlıyorsunuz... Böylesine zahmetli bir kadına mı açılacağım?”

Ardından Nina Guido ile dansa kalkmış, Berti ise sigara içerek çevreyi kolaçan etmekteydi. Bana hanınım Guido’nun karısı olup olmadığını sormuştu. “Hayır değil” demiştim.

“Bu hanım hayal edebileceğin bir dünyadan geliyor, kimi arıyorsun?”

“Hiç kimseyi.”

“Dostlarım bu gece gelmiyorlar, onlar bu kadının olduğu yere pek uğramazlar.”

O gece ulu zeytin ağacının altından geçerek merdivenlerden yukarı çıkarken Nina’dan hoşlanıp hoşlanmadığını sormuş, asık suratına rağmen eğer biraz olsun eğlenebilseydiler bunun Guido’nun hoşuna gideceğini söylemişim.

“Eğer bıktıysa neden ayrılmıyor?” diye safça sormuştu.

“Bunu ona sormayı denesene.” diyerek susmuşum.

Berti bu soruyu tabii ki sormayacaktı. Ondan sonraki gece Clelia ve Doro ile yukarıya dans etmeye gideceğimiz haberi kulağına çalınınca, aldırmamış, o kadar yolu yürüyerek gelmişti. O gece akşam yemeği bile yediğini sanmıyorum. Onun içeri girerek masalar arasından geçtiğini ve diplerdeki bir masaya iliştiğini izleyebiliyorduk. Önüne içkisini ve sigarasını koymuş, kıpırdamaksızın oturmaktaydı.

Allahtan Ginetta yanımızda değildi. Benim için artık Berti'nin kafasından geçenleri okumak kolay bir hale geldiğinden, dansa başlamak için Ginetta'nın varlığına bel bağladığından emindim. Guido ise bu özgürlük gecesinden dolayı tam anlamıyla gençleşmişti, halinden memnun bir şekilde etrafına bakınırken Berti'yi dalgınca selamlamıştı. Gözlerini yere dikip “Hanımefendi nasıllar?” diye sorarken ne kadar güçsüz olduğu ortadaydı. Clelia bastırılmaz bir gülüşle yanıt vererek onu paramparça ederken canım sıkılmıştı. Ardından da Guido, kıpkırmızı kesilmiş Berti'nin dışında hepimizi güldüren bir ses tonu ile “Biz hepimiz iyiyiz” deyivermişti. Berti ise hepimize ayrı ayrı bakarak bir süre başımızda dikilmişti, öyle ki sonunda dayanmamış ve Clelia'ya göz atarak “İşte bu Berti, şöhretini çoktan duydun” demiştim.

Doro o anda canı sıkkın bir halde ona oturmasını işaret etmişti. “Bizimle oturun” derken sesi bir fısıltıdan öteye gitmemişti.

Doğallıkla onunla meşgul olmak bana düşmüştü. Berti sandalyenin kenarına eğreti oturmuştu, sabırla ve sezdirmeden bizi süzmekteydi. Ona burada yalnız başına ne yapmaya geldiğini sormuştum, bu soruyu birden orkestrayı dinliyormuş havası takınarak, o yüzünden eksik olmayan sıkıntıyla yanıtlamıştı:

“Hiç!”

“Arkadaşım sizin okulu bıraktığınızı söylemişti” diyen Doro birden konuşmaya başlamıştı: “Neyle meşgulsünüz şimdi? Çalışıyor musunuz?”

“İşsizim” diyen Berti'nin sesinde belirli bir saldırganlık vardı.

Oysa Doro aldırmaksızın devam etmişti. “Arkadaşım iyi eğlendiğinizi söylüyor... Arkadaşınız var mı?”

Berti kısaca “Hayır” demişti, böylece hepimiz susmuşuk. Hafifçe arkaya dönük

orkestrayı dinlemekte olan Clelia birden başım çevirerek sormuştu:

“Dans eder miydiniz Berti?”

Bu sorudan dolayı Clelia’yı minnettardım. Berti nihayet gözlerini kaldırarak Clelia’ya bakma cesaretini topladıktan sonra başıyla yanıtlamıştı.

“Ne yazık ki Ginetta ve Luisella gelemediler” diyen Clelia “Onları tanıyorsunuz değil mi?” diye sormuştu. Berti gözlerini Clelia’dan ayırmaksan tanıdığını söylemişti.

“Haydi, dans etmeyecek miyiz” diye üstelemişti Clelia. Onlar dans pistine doğru yürürlerken hiçbirimizde söz söyleyecek hal kalmamıştı. Guido yere düşen bir kaşığı kaldırmak için eğildiğinde gözlerim Doro’nun gözleriyle karşılaşmıştı. Sanının yüzümde kaygılı bir soru işareti görmüştü, çünkü canım sıkıldığından başka tarafları seyretmek üzereyken, onu kaygılı düşüncelerle kasılmış bir halde ve dudaklarının ucunda hafif bir gülümseme ile yakalamıştım.

“Ne var?” diye sormuştu Guido yeniden doğrulurken. Berti ve Clelia oldukça erken dönmüşlerdi. O anda orkestranın mı alışkın olduğum ritimden hızlı çaldığını, yoksa kaygılı halimin mi dikkatimi dağıttığını bilmiyordum. Clelia masaya dönerken şimdi anımsayamadığım bir şeyler söylüyordu, bir taksiden söylenebilecek sözler... Berti ise onu bir gölge gibi izlemekteydi.

Gecenin akışı içinde bir kez daha dansa kalkmışlardı. Sanırım ona Clelia bakışlarıyla cesaret vermişti. Berti hiçbir şey söylemeksizin ayağa kalkmış ve Clelia’yı sadece süzerek dansa kalkmasını beklemişti. Orkestranın ara verdiği zamanlarda bazen Doro’yla, bazen Guido’yla sohbet etmekteydim. İçimizden biri Berti’yle konuşmaya çalıştığı anlarda ise tek heceli sözcüklerle cevap vermek tenezzülünde bulunuyordu sanki. Guido, Clelia’yla sık sık dansa kalkmıştı ve her seferinde masaya canlı, neşeli gözlerle dönmekteydi. Ardından kısa bir süre için hepimiz masanın başına oturmuş ve gevezelik etmeye koyulmuştuk. Berti canı sıkılmış bir halde, tüm dikkatini orkestranın üzerinde yoğunlaştırmıştı. Clelia’ya fazla bakmamaya dikkat ediyordu. Hiçbir şey konuşmuyordu. Guido’nun birdenbire soracağı tutmuştu.

“Bu yıl ikmal imtihanlarınız mı var?”

“Hayır” diye sakin bir şekilde mırıldanmıştı Berti.

“Çünkü sizde sınıfını geçmiş bir insanın değil de, imtihana girecek birisinin havası var.”

Berti aptal aptal gülümsemişti, ardından da Clelia, ama değişik bir biçimde... Doro ise oturmaktaydı ve hiç kimsenin konuşmadığı saniyeler geçmekteydi. Guido hepimizi baştan aşağı süzerek başka bir şeyler mırıldanmış ve sanırım "Bu söylediğim gerçeğin ta kendisi, üzerinde fazla düşünmeyelim" derken saldırgan tavrı doruğuna ulaşmıştı.

Berti hiçbir şey söylemeksizin hâlâ hafifçe gülümsemekteydi. Ardından Clelia bir solukta, "Dans etmemizi ister misin?" diye sormuştu. Başını doğrultmuş ısrarla bakmaktaydı. Berti ise büyülenmişçesine ayağa kalkmıştı.

Bir süre sonra Clelia masaya yalnız dönerken tanıdığı birisini sakın bir biçimde selamlamış, yorgunluktan asık bir yüzle masaya oturmuş ve bize bakmaksızın mırıldanmıştı "Sanırım şu andan itibaren daha konuşkan, biraz daha çekilir olursunuz." O sırada alacakaranlıktan ortaya çıkan bazı arkadaşlar masaya gelerek bizi meşgul etmişler ve konu dağılıp gitmişti.

Otomobile dönerken sorduğum üstü kapalı, yarım yamalak bir soru üzerine Clelia, Berti'nin dans ederken hiç konuşmadığını söylemişti. Oysa geceyi kapatmak için bara yollandığımızda, yalnız kalmamızdan cesaret alan Guido, Berti hakkında çok şeyler söylemişti.

Gençlere dayanamıyordu, hele onların ders veren bir havaya bürünmelerine izin veremezdi.

"Onların da yaşamaya hakları var" demiştim, "Yaşamaya ve deneyimlerden bir şeyler öğrenmeye..."

Guido ise "Önce bizim başımızdan geçenleri yaşamaları gerek" diyerek bir sabit fikirlilikte ısrar etmekteydi. Burada onu Nina beklemekteydi ve bu tahmin ettiğim bir durumdu. Alçak bir masanın önüne oturmuş, çenesini yumruğunun üzerine dayamış, sigarasından uçuşan dumanları seyretmekteydi. Bizi selamlamış ve Guido siparişleri vermek üzere tezgâha gittiğinde o kulak tırmalayan ve doğal tonundan sıyrılmış sesiyle neden ortalıkta pek görünmediğimi, neden daha sık görüşmediğimizi sormuştu. Elimi elinin içinde tutmaya da devam ediyordu.

'Yani dün gece mi?' demiştim.

"Siz dans etmezsiniz, güneşlenmezsiniz, hiç kimse ile yemeğe çıkmazsınız. Niçin bizimle birlikte gelmiyorsunuz?"

"Ya şu Guido'nun dostları, o kadının hepimizi baştan çıkaracak nesi var? Onlara bu kadar

sık mühendis bey için uğradığınızı söylemeyeceksiniz sanırım”

“Ben hiçbir şey söylemiyorum” diye mırıldanmışım. O gece ılık bir geceydi ve geriye bakarak düşünmek o geceye karşı işlenmiş bir günahı. Kim bilir belki de Berti, merdivenin başına dikilmiş beni beklemekteydi. Belki de utancının tadını çıkarmak veya ondan arınmak için gitmiş plajda kumlar üzerine oturmuştu. O anda onunla karşılaşmak için hiç de istekli değildim. Odama kapandığım zaman pencereye dayanarak uzunca bir süre düşüncelere dalmışım.

Ertesi gün Berti sokaktan seslenerek beni çağırmıştı. Daracık sokağımız hâlâ gölgeler içindeydi.

Sokaktan bana denize gelip gelemeyeceğimi sormuştu. Ardından bir süre susmuş ve sonra yeniden sormuştu. İçeriye girdiğinde adımları biraz telaşlı, belki de bir yerlere saldırır gibiydi. Gözleri saydamlaşmış ve yorgundu.

“Sence denize gitmenin zamanı mı?” diye sormuştum. Üzerinde bütün geceyi uykusuz geçirmiş bir hal vardı. Söylemek istediklerini oldukça çabuk, biraz tepeden inme, laubali, daha doğrusu böbürlenen bir tavırla söylemişti. “Denize gelin hocam. Hiç kimse yok” diye üstelemekteydi. Oysa bir mektup yazmalıydım. İçinde sözcükler dolaşan bir sessizlikten sonra, “Hocam” demişti, “Gündüz için geceden kaygılanmaya gerek yok, her şey yolunda gidiyor, her şey çok güzel olacak.”

Gözlerimi kâğıttan kaldırmışım, “Senin yaşının acıları ve pişmanlıkları çok hafiftir.”

Berti hafifçe sertleşerek gülümsemişti:

“Neden acı çekmem, pişmanlık duymam gerekebilir ki?” derken alttan alta beni tartmaktaydı.

“Bozduğumu sanmıştım...” diyecek oldum.

“Kiminle?” diye sözümü kesmişti.

“Neyse önemli değil, diye mırıldanmışım.

“Denize gelin hocam” demişti Berti, “Deniz büyüktür.”

Ona denize daha sonra arkadaşlarımla beraber gideceğimi ve beri rahat bırakıp gitmesini söylemişim. Giderken yüzünün ifadesi ciddi ve sikkindi. Onu böylesine hırpalamaktan dolayı içimi hemen bir sızı kaplamıştı. Ama ardından “Sabretmeli, kendi başına

öğrenmeli" diye avutmuştum kendimi. Çünkü ben böyle öğrenmişim.

Barda Guido'ya rastlamıştım. Her zamanki gibi gömleğinin yakası açık, çorapları beyazdı ve bronzlaşmış renginden gelen o asılsız erkeksi havası beni güldürmüştü. Guido elimi gülümseyerek sıkmişti. Başını hafifçe kaldırmış ve evlerin çatılarının ötesine bakmaktaydı, gözlerindeki bakışlar bir kurnazlık ile sertlik arasında gidip gelmekteydi.

"Ne kadar güzel bir gün" demişti. Gerçekten de gök ve sabah büyüleyiciydi.

"Bir *Marsala* içmek için hocam, ya bu gece?" derken bilmediğim bir nedenle göz kırpmıştı, gitmeme izin vermiyordu.

"Şu anda güzel Clelia ne yapıyor acaba?" diye sormuştu.

"Şu anda odamdan geliyorum" demiştim.

"Daima ölçülü, daima ağırbaşlı, değil mi hocam?"

Yürümeye başlamıştık. Bana daha uzun süre kalıp kalamayacağımı sormuştu.

"Hevesimi yeterince almaya başladım" demiştim "Ve haddinden fazla karışıklık."

Oysa Guido beni dinlemiyordu veya ne demek istediğimi anlamamıştı.

"Arkadaşınız yok" demişti.

"Dostlarım var" demiştim.

"Bu yetmez, onlar da benim dostlarım, dün gece herhangi bir meydanda yalnız başına uyusaydım bu kadar formda olabilir miydim?"

Ben sustuğumdan, Clelia'nın dostluğundan kendisinin de hoşlandığını söylemişti, ama tüten dumanla bir yangın yeri aynı şeyler değillerdi.

"Bir yangın yeri olabilir mi?" diye sormuştum. Guido gülmeye başlamıştı. "Kadınlar değişiktir dostum, etten olanları da var, dokunamayacağın düşsel kadınlar da var. Öğlen yemeğinden sonra böyleleri iyi gider, ama önceden karnını iyice doyurmuş olman gerekir."

Deniz kıyısına gelişimin, orasını seçmemin gerçek nedeninin Doro olduğunu söylemişim.

"Hatırımdayken... Artık resim yapmayı bıraktı."

“Bir an için, sonsuza dek değil...” diye karşılık vermişti

Fakat o sabah plaja ne Clelia, ne de Doro gelmişlerdi. Gisella ve ötekilerin de hiçbir şeyden haberleri yoktu. Öğlene doğru sabırsızlanmaya başlamış, diğerleri kayıkla gezinti yapmaktan söz açtıklarında ise fırsatı kaçırmamış ben de katılmışım. Sonra geri dönerek giyinmiş, villanın yolunu tutmuştum. Yolda kimsecikler yoktu. Bahçe kapısına yaklaşırken çakıllı yoldan yavaş yavaş sokağa yürüyen Doro’yu ve yanındaki panama şapkalı ve bastonlu yaşlıyı görmüştüm. Doro yaşlıyı dinlemekte ve başıyla yanıtlar vermekteydi. Ne konuştuklarım bilmiyordum.

Yalnız kalıp sigaralarımızı yaktığımızda, beni huzursuz bakışlarla süzmekteydi.

“Neler oluyor” diye sormuştum.

“Ne mi oluyor, Clelia hamile.”

Bir neşe belirtisi göstermeden önce olan biteni bana anlatmasını bekledim. Küçük çakıllı yoldan villanın merdivenlerine doğru yürüdük. Doro inanamıyordu ve biraz da neşeliydi.

“Kısacası halinden memnunsun” demiştim.

“Bu işin nasıl sonuçlanacağını merak ediyorum” diye mırıldanmıştı. “İlk kez başıma geliyor.”

Ardından Clelia odadan çıkmış ve kimin geldiğini sormuştu. Beni gördüğünde sanki özür dileyen bir havada gülümsemiş ve mendilini ağzına götürmüştü.

“Mideniz bulanmıyor değil mi?”

Ardından, bilmem hangi aletle bilimsel bir araştırma yapmak isteyen ve sorumluluk hakkında uzun bir söylev vermiş olan doktordan konuşmuştuk

“Ne delilik” diye mırıldanmıştı Clelia.

“Hiç de değil” diye patlamıştı Doro, “Bugün trene atladığımız gibi Cenova’ya gidiyoruz. De Luca’ya görünmen gerekiyor.”

Clelia gözlerinden apaçık okunan bir geri çekilmeyle beni sözmüş ve “İşte görüyorsun” demişti.

“Babalık başladı, artık yönetim onda, emirleri o veriyor.” Tatillerini kısa kesmelerinden

dolayı üzgün olduğumu ama kısacası her şeyin çok güzel olduğunu söylemişim.

“Denizi geride bırakıp gitmek beni gerçekten üzüyor” diye mırıldanmıştı Clelia.

Doro parmak uçlarına bakarak düşünürken mırıldanıyordu:

“Önünde sonunda olacaktı...”

“Kapa çeneni” diye çıkıştı Clelia.

Trenle gitme fikrinden cayarak Guido'nun otomobilinde karar kılmışlardı. Bana kasabaya kadar eşlik eden Doro, çevrede bu yeni durumla ilgili konuşmaların olması olasılığına karşı belirli bir hoşnutsuzluk duyduğunu açmıştı, kendi hesabına bir alt üst oluşu veya bir kırgınlığı bile tercih edebilirdi. Avare bir tavırla mırıldanmakta, incir çekirdeğini doldurmayan şeyler üzerine fıkralar anlatmaktaydı. Sonunda dayanamayıp:

“Clelia'dan daha fazla sarsılmış durumdasın” demiştim.

“Clelia mı?” diye gürlemişti, “o çoktan geri çekildi ve böylesine geri çekilmesi beni çileden çıkarıyor.”

“Sen böyle bir şey beklemiyor muydun?”

“Piyango oynamak gibi bir şey” demişti Doro.

“İnsan piyango biletini alır ve cebine koyar, daha ötesini düşünmez.”

O öğlen Guido arabayı bahçe kapısının önüne park ederken selamlaştık. Clelia yanımdaydı. Clelia'nın bir odadan diğerine girerek eşyaları toplamasını seyrediyordum, hizmetçi ise bir aşağı bir yukarı koşturmaktaydı. Arada sırada Clelia oflayıp poflayıp iç geçiriyor ve dışarı sarktığı pencerenin yanına geliyordu, üzerinde bir toplantıda konuklar arasında dolaşan bir ev sahibesinin hali vardı ve benim rolüm ise yorgunluğunu, can sıkıntısını paylaşacağı özel bir konuğun rolüydü.

“Cenova'ya dönmekten memnun musun?” diye sormuştum.

Başıyla “Evet” derken yüzünde dalgın bir gülümseme vardı.

“Böyle ani seyahatler Doro'nun çok hoşuna gider” demiştim. “Umalım bu sonuncusu olsun.”

Bu imajı nedense Clelia anlamamıştı veya üzerine alınmak istememişti.

Bu gibi konularda hiçbir şey için söz verilemeyeceğini söylemiş, sonra yanakları kızarmış,

içinde bulunduğu dalgınlıktan kurtularak itiraz edercesine “Seni gidi terbiyesiz” demişti. Sonra ona deniz mevsimini benim de kapatabileceğimi söylemiştim. Eve dönüyorduk. “Çok üzüldüm” diyerek düşüncesini belirten Clelia’ya beraberce geçirdiğimiz zamandan gerçekten de hoşnut olduğumu söylemiştim. Bir an için Clelia yine geçmiş günlerdeki gibi olmuş, başını kaldırarak önümde durmuş ve hafif bir sesle “Evet doğru, ne aptallık, canınız ne kadar da sıkılmış olmalı” demişti

Durmadan espriler yapan Guido’yla öğlen vakti yola çıkmışlardı. Ama Clelia isteksizliğini hemen belli ettiğinden vazgeçebileceğini sanmıştım. Yola çıkmadan önce bana kendilerini beklememi söylemişlerdi, çünkü birkaç gün içinde geri dönmeyi düşünmekteydiler. Onların uzaklaşmalarını seyrederken içimde garip bir burukluk vardı. Bu burukluk sonradan bir üzüntüye dönüşmüştü, çünkü Doro kendilerine eşlik etmemi teklif etmemişti.

Ertesi günün sabahı plajda Ginetta ile birlikteydim. Biraz Clelia’dan konuşmuştuk, konuşurken ona neler anlatacağımı bilemediğimi fark etmiştim. Sonra birkaç genç yanımıza gelmiş ve Ginetta’yı da yanlarına alarak uzaklaşmışlardı.

Böylece güneşlikler arasında avare avare dolaşmaya başlamıştım. Uzaktan Nina’yı görünce, kendimi açık denizin kollarına bırakmaya karar vermiştim. Bir an önce Berti’nin ortaya çıkmasını beklemekteydim. Oysa dar bir sokaktan geriye dönerken Guido’ya rastlamıştım, arabasını garaja çekmeye çalışıyordu. Doro ile Clelia’nın Cenova’da kalmaya karar verdiklerini söylemişti. Doktorlarını bulamamışlardı ve yolculuk Clelia’yı bir hayli sarsmıştı. “Can sıkıcı” demişti, bu yıl herkes kaçıp gidiyor.”

Berti her zaman olduğu gibi restoranda ortaya çıkmıştı. İçeriye bir gölge gibi süzülmüştü. Henüz gözlerimi kaldırıp bakmadan masama geleceğini biliyordum. Bana oldukça sakin görünmüştü.

İsteksiz ve sıkkın yüzünü gördüğümde artık ayrılmayı düşündüğümü söyleyebilirdim. Oysa bana o gün denize gidip gitmediğimi sormuştu. Biraz konuşmuştu, konuşurken ona ne söylemem gerektiğim düşünmekteydim. Şehre ne zaman döneceğini sormuştum. Canının sıkkın olduğunu belli eden bir jestle karşılık vermişti.

“Herkes dönüyor” demiştim.

Clelia’nın gidişini duyunca elinde tuttuğu kibrit kutusu ile oynamaya başlamıştı. Ama ayrılışının nedenini açıklayamamıştım, çünkü büyük bir acının içine yuvarlanmıştı.

Aklıma birdenbire Clelia'yla dans etmesinin nedenini enine boyuna düşündüğü fikri gelmişti nedense ve ardından onun dilekleri doğrultusunda Clelia'nın iyi bir eş olmaya karar verdiğini, böylece bir çocuk beklediğini söylemişim. Berti gülümsemeden beni sözmüş ve ardından nedensiz gülmeye başlamıştı. Elinde oynamakta olduğu kibrit kutusunu masanın üzerine koyarken "Bunu bekliyordum" diye kekelemişti.

"Böyle olayların meydana gelmesi çok can sıkıcı" demişim, "Clelia gibi kadınların sonu böylesine bir tuzakta noktalanmamalıydı."

Nasıl olduğunu fark etmeksizin Berti teselli edilemez bir hale gelmişti. Eve doğru yürüyüşümüzü, paylaştığımız suskuyu ve bakışlarıyla boş sokakları arşınladığını anımsıyorum.

"Torino'ya dönecek misin" demişim, oysa o Cenova'ya gitmek istiyordu. Seyahat için benden borç para isteyince ona deli olup olmadığını sormuştum.

Bana yalan söyleyebileceğini ve parayı en azından bir borcunu temizlemek için istediğini anlatabileceğini, oysa doğruyu dile getirmeyi seçtiğini ifade etmişti. İşte görüldüğü gibi içtenlik benimle de boşu boşuna harcanıyordu. Sadece Clelia'yı görmek ve iyi dileklerini sunmak istiyordu.

"Ne sanıyorsun sen" diye çıkışmışım, "Seni anımsayacağını mı?"

Ve yeniden susmuştu. O anda her şeyin nasıl da garipleşebileceğini düşünmektaydım. Benim seyahate çıkacak param vardı ama çıkmıyordum. Bu sırada dar sokağın ağzına gelmiştik, ulu zeytin ağacının görüntüsü beni rahatsız etmişti.

Bir zamanlar mutluluğun hissedildiği yerlerin en barınılamaz yerler olduğunu anlamaya başlıyordum. Güzel bir günde Doro'nun neden trene atlayıp bana koştuğunun sırrını anlamışım.

Aynı gece barda buluşmuştuk, herkes ordaydı. Guido ile her zamanki masasında oturan Nina bile... Berti'yi benimle birlikte Torino'ya dönmeye ikna etmişim. Guido bizi dansa götürmek istiyordu, üstelik Berti'yi de götürmeye istekliydi. Oysa biz o gece ayrılmıştık.

SON